

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO ANTI-KORUPCIJOS KOMISIJA

LAIKINOSIOS TYRIMO GRUPĖS SISTEMINĖMS KORUPCIJOS PRIEŽASTIMS IR RIZIKOMS KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ SRITYJE ĮVERTINTI ATLIKTO TYRIMO

IŠVADA

2022-12-14

Vilnius

1. Laikinosios tyrimo grupės įgaliojimų pagrindas: Lietuvos Respublikos Seimo Antikorupcijos komisijos 2022-11-22 m. kovo 23 d. sprendimas.

2. Laikinosios tyrimo grupės sudėtis: laikinosios tyrimo grupės vadovas Andrius Vyšniauskas, Laikinosios tyrimo grupės nariai: Vigilijus Jukna, Bronislovas Matelis, Julius Sabatauskas, Vytautas Mitalas, Kęstutis Mažeika (iki 2022 m. kovo 31 d.).

3. Tyrimo klausimas: įvertinti sisteminės korupcijos rizikas ir priežastis Kauno miesto savivaldybės viešųjų pirkimų srityje.

4. Laikinosios tyrimo grupės trukmė: 2022 m. kovo 23 d. – 2022 m. gruodžio d.

5. Laikinosios tyrimo grupės posėdžių datos: 2022 m. kovo 28 d., 2022 m. kovo 29 d., 2022 m. balandžio 6 d., 2022 m. balandžio 27 d., 2022 m. gegužės 4 d., 2022 m. gegužės 23 d., 2022 m. birželio 22 d., 2022 m. rugsėjo 14 d., 2022 m. lapkričio 30 d., 2022 m. gruodžio 12 d.

6. Laikinosios tyrimo grupės posėdžiuose dalyvavo: Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroras Irmantas Mikėlionis, Centrinės projektų valdymo agentūros direktorė Lidija Kašubienė ir specialistė Neringa Verbickaitė, Lietuvos verslo paramos agentūros Augustinas Dziena, UAB „Statybų kodas“ direktoriaus pavaduotojas Algirdas Miceika ir bendrovės advokatė Eglė Aleksiejėva, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau STT) direktoriaus pavaduotoja Rūta Kaziliūnaitė, STT Korupcijos rizikos skyriaus viršininkas Domantas Lukauskas, Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijos pirmininkė Eglė Andriuškienė, Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijos sekretorė Rūta Jankauskienė, Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijos narė Vytė Steponavičienė, Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijos narė Jolanta Baltaduonytė, Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijos narė Vijoletė Karpienė, Kauno miesto savivaldybės administracijos Centrinio viešųjų pirkimų ir koncesijų skyriaus vedėja, Viešųjų pirkimų komisijos narė (buvusi viešųjų pirkimų komisijos pirmininkė, komisijos narė Daiva Čeponienė, Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorius Tadas Metelionis, Kauno miesto savivaldybės kontrolierė Žana Gasparavičienė, Kauno miesto savivaldybės Centralizuoto vidaus audito skyriaus vedėjo pavaduotoja Rima Grigalevičienė, Kauno miesto savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos vyriausioji patarėja Rita Pucilauskienė, Kauno miesto savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos patarėja Violeta Zeltinienė, Kauno miesto savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos vyriausioji specialistė Marija Anna Čibirauskienė, Kauno miesto savivaldybės Statybos valdymo skyriaus vedėjas Vigimantas Abramavičius, Kauno miesto savivaldybės tarybos antikorupcijos komisijos nariai: Vitas Lendraitis, Vladas Kaftaniukas; Kauno miesto savivaldybės tarybos Kontrolės komiteto nariai: Jurgita Kupčinskienė, Rimantas Lekavičius, Rosvydas Marcinkevičius, Vygantas Gudėnas, kiti Komisijos laikinosios tyrimo grupės posėdžiuose liudiję asmenys, Seimo kanceliarijos patarėjai Laima Ragauskienė ir Romualdas Varslauskas.

Pastaba. Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022-05-23 išvažiuojamajame posėdyje Kauno miesto savivaldybėje buvo daromas posėdžio garso įrašas. Kauno miesto savivaldybės atsakingas asmuo

patvirtino, kad bus užtikrintas posėdžio garso įrašas. Tačiau vėliau paaiškėjo, kad ties 31 min (T. Metelioniui atsakant į laikinosios tyrimo grupės narių klausimus) garsas nutrūksta, nors įrašas tęsiasi 170 min. Kauno miesto savivaldybės atstovas el. paštu (registracija Seimo Dokumentų valdymo sistemoje 2022-06-21 Reg. Nr.:G-2022-5615) pateikė paaiškinimą: „Negaliu paaiškinti kodėl taip yra, nes įrašas buvo daromas kaip įprasta ir jokių klaidos pranešimų darant įrašą programa nerodė. Apgailestaujame dėl susiklosčiusios situacijos“.

7. Teisės aktai, kuriais vadovautasi atliekant parlamentinį tyrimą: Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos Seimo statutas, Lietuvos Respublikos Seimo Antikorupcijos komisijos įstatymas, Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymas, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas.

8. Laikinosios tyrimo grupės tikslai:

8.1. išanalizuoti Kauno miesto savivaldybės vykdytus infrastruktūros plėtros viešuosius pirkimus 2015-2022 m.;

8.2. įvertinti Kauno miesto savivaldybės viešuosius pirkimus infrastruktūros plėtros srityje reglamentuojančias tvarkas ir jas įgyvendinančių komisijų veiklą, kontrolės mechanizmus. Nustatyti ar nėra viešųjų pirkimų infrastruktūros plėtros srityje reglamentavimo trūkumų;

8.3. išanalizuoti ir įvertinti Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijų narių nešališkumą, nusišalinimus, kompetenciją, informavimą bei jų atsakomybę reglamentuojančius teisės aktus, jų efektyvumą;

8.4. nustatyti ir įvardinti neteisėto veikimo mechanizmus, kurie galimai yra naudojami vykdant korupcines veikas Kauno miesto savivaldybės infrastruktūros plėtros viešųjų pirkimų srityje;

8.5. nustatyti galimai atsakingus asmenis dėl valstybei padarytos žalos vykdant galimai neteisėtą veiklą Kauno miesto savivaldybės infrastruktūros plėtros viešųjų pirkimų srityje ir kreiptis į prokuratūrą dėl šių asmenų atsakomybės nustatymo bei patraukimo baudžiamojon atsakomybėn ir padarytos žalos valstybei atlyginimo;

8.6. baigus tirti Kauno miesto savivaldybėje neteisėto veikimo mechanizmus infrastruktūros plėtros viešųjų pirkimų srityje, įvertinti ar galimai taikomos korupcinio veikimo schemos nėra paplitusios kitose savivaldybėse;

8.7. teikti Seimui reikalingus teisės aktų tobulinimo projektus ir rekomendacijas kitoms institucijoms dėl reikalingų poįstatyminių teisės aktų priėmimo.

9. Tyrimo grupės posėdžiai:

Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022 m. kovo 28 d. posėdyje aptarti ir patvirtinti Laikinosios tyrimo grupės darbo organizavimo ir tyrimo planavimo klausimai.

Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022 m. kovo 29 d. uždaramame posėdyje išklausa Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros atstovo informacija dėl teisėsaugos vykdomo galimos korupcijos Kauno m. savivaldybėje ikiteisminio tyrimo apimties, objekto, sprendimų.

Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022 m. balandžio 6 d. posėdyje išklausa Lietuvos verslo paramos agentūros ir Centrinės projektų valdymo agentūros atstovų informacija dėl pažeidimų infrastruktūros plėtros darbų viešųjų pirkimų srityje.

Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022 m. balandžio 27 d. posėdyje išklausa UAB „Statybų kodas“ pateikta informacija dėl Kauno miesto savivaldybėje galimai neskaidriai vykdomų infrastruktūros darbų pirkimo, savivaldybės atsakingų asmenų galimai neteisėtų veiksmų bei galimo piktnaudžiavimo.

Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022 m. gegužės 4 d. posėdyje išklausa Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijos narių informacija apie savivaldybės vykdomų viešųjų pirkimų procesą ir jo teisinį reglamentavimą, pirkimų procedūras, interesų konfliktų valdymą viešųjų pirkimų srityje, atsakomybes.

Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022 m. gegužės 23 d. išvažiuojamajame į Kauno miesto savivaldybę posėdyje apklausti: savivaldybės administracijos direktorius, savivaldybės kontrolierius, Centralizuoto vidaus audito skyriaus atstovai, savivaldybės korupcijos prevencijos specialistas, Statybos valdymo skyriaus darbuotojas, kuruojantis savivaldybės su rangovais sudarytų sutarčių

vykdymą, dėl Kauno miesto savivaldybės vykdomų infrastruktūros darbų viešųjų pirkimų, jų procedūrų bei galimų korupcijos rizikų. Taip pat posėdyje pasisakė Kauno miesto savivaldybės Antikorupcijos komisijos bei Kontrolės komiteto nariai dėl galimybių domėtis ir nagrinėti savivaldybės vykdomų infrastruktūros pirkimų skaidrumą apimties, savivaldybės (ne) taikomas korupcijos rizikų eliminavimo priemonės, savivaldybės siekį nerengti ir netvirtinti korupcijos prevencijos programą.

Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022 m. birželio 22 d. uždarame posėdyje išklause neviešinamo liudytojo informaciją apie Kauno miesto savivaldybės vadovybės tiesioginę įtaką ir galimą suinteresuotumą savivaldybės infrastruktūros darbų pirkimuose; kitų, pašalinių suinteresuotų asmenų dalyvavimą ir daromą įtaką savivaldybės vadovybei priimant sprendimus dėl infrastruktūros ir kitų darbų pirkimų inicijavimo, vykdymo bei jų finansavimo; akivaizdžiai žinomų interesų konfliktų ignoravimo.

Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022 m. rugsėjo 14 d. uždarame posėdyje išklause STT analitinės antikorupcinės žvalgybos patikrinimo metu surinktą informaciją apie tyrimo grupės atliekamam tyrimui reikšmingų asmenų tarpusavio ir galimus korupcinius ryšius.

Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022 m. rugsėjo 21 d. posėdis neįvyko, nes kviešti liudyti asmenys: buvęs Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorius Vilius Šiliauskas bei Kauno miesto savivaldybės meras Visvaldas Matijošaitis posėdyje dalyvauti atsisakė. V. Šiliauskas atsisakymo dalyvauti posėdyje priežastį nurodė teisėsaugos institucijų atliekamą ikiteisminį tyrimą. V. Matijošaitis atsakydamas į kvietimą dalyvauti laikinosios tyrimo grupės posėdyje *ir atsakyti į klausimus, susijusius su mero pareigomis savivaldybės veikloje*, raštu nurodė: „<...> savivaldybės meras neturi įgaliojimų komentuoti administracijos kompetencijai priskirtų perkančiosios organizacijos atliktų procedūrų, jas reglamentuojančių tvarkų ir pan. ar būti apklausiamas liudytoju, kaip kad yra numatyta pagal pridėtą darbotvarkę“.

Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022 m. lapkričio 30 d. uždarame posėdyje išklausa ir analizuota STT atstovų informacija dėl nustatytų ilgalaikių ir sisteminio pobūdžio korupcijos rizikų Kauno miesto savivaldybės viešųjų pirkimų srityje. Taip pat išklausa Kauno miesto savivaldybės Kauno miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos atstovų informacija dėl 2022 m. spalio 28 d. audito „Kauno miesto savivaldybės administracijos veiklos sudarant su UAB „Autokausta“ sutartis, kurias 2018 m. lapkričio 14 d. -2022 m. kovo 9 d. pasirašė Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorius, vertinimas“ Nr. AP-6“, kuriuo pagrindinė išvada, jog audituotu laikotarpiu UAB „Autokausta“ nebuvo pats didžiausias viešųjų pirkimų konkursų laimėtojas Kauno mieste.

Komisijos laikinoji tyrimo grupė analizavo kitą- iš atsakingų institucijų bei kompetentingų asmenų raštu gautą informaciją. (STT, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos, Centrinės projektų valdymo agentūros, Lietuvos verslo paramos agentūros, Viešųjų pirkimų tarnybos, Kauno miesto savivaldybės administracijos, Kauno miesto savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos, Kauno miesto savivaldybės Centralizuoto vidaus audito skyriaus, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės, bendrovės UAB „Statybų kodas“ bei kitų aktyvių piliečių teikta informacija)

9.1. išanalizuoti Kauno miesto savivaldybės vykdytus infrastruktūros plėtros viešuosius pirkimus 2015-2022 m.

9.1.1. Laikinoji tyrimo grupė svarstė:

9.1.1.1. Viešųjų pirkimų tarnyba (toliau — VP 2022-04-29 raštu Nr. 4 S-383 „Dėl informacijos pateikimo“ pateikė informaciją apie Kauno miesto savivaldybės administracijos vykdytus viešuosius pirkimus, sudarytas sutartis.

VPT duomenys- daugiausia pagal skaičių Kauno miesto savivaldybės administracijos 2015–2022 metais organizuotų viešųjų pirkimų laimėjusių įmonių:

		Sudarytų sutarčių skaičius									
Tiekėjo ko	Tiekėjo pavadinimas	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Iš viso	
135007799	Uždaroji akcinė bendrovė "Autokausta"	1	2	4		4	4	6	4	25	
133729589	Akinė bendrovė 'Kauno tiltai'	4	2	7	1	3	4	3		24	
135640993	UAB 'Kauno keliai'	1	2	2	7	4	6			22	
124931353	UAB 'Officeday'	2	6		2	4	4	1		19	
121931451	Uždaroji akcinė bendrovė "NEVDA"		2	3	3	1	3	4	1	17	
132532496	UAB Kauno butų ūkis				2	5		5	1	13	
193376827	Lietuvos samariečių bendrijos Kauno skyrius			6	1	1	3	1		12	
160430566	UAB "TECHNOLOGINIŲ PASLAUGŲ SPRENDIMA	1	1		1	4		4		11	
110801759	Uždaroji akcinė bendrovė "Fegda"			2	2		3	2		9	
135277442	Uždaroji akcinė bendrovė "Irgita"		2	2	5					9	
122588443	UAB ATEA	2	2	1	2	1				8	
235286830	Uždaroji akcinė bendrovė "Artransa"	2			2		3		1	8	
135812959	UAB "Medusa concert"			3	2	2				7	
159750366	Uždaroji akcinė bendrovė "Viržis"				1	3	2	1		7	
120093212	Valstybės įmonė Valstybės žemės fondas			1	1	3			1	6	
121289694	Uždaroji akcinė bendrovė "FIMA"			4	2					6	
135632740	Viešoji įstaiga "Senamiesčio vaikų dienos centras"			3	1	1		1		6	
135641038	UAB 'Laboratorinių bandymų centras'	2			1			3		6	
135991451	UAB "Statybų vizija"			1	2	2		1		6	
235738890	Uždaroji akcinė bendrovė "Frineta"			1		5				6	
302824137	Viešoji įstaiga Kelių ir transporto tyrimo institu	3		2		1				6	
304584210	UAB "Vilungės statyba"				1	3		1	1	6	

VPT duomenys- Kauno miesto savivaldybės administracijos 2015–2022 metais organizuotų viešųjų pirkimų TOP 20 sąrašas:

Eilės Nr.	Pirkimo numeras	Metai	Pirkimo objekto pavadinimas	Pirkimo vertė, Eur
1	175447	2016	Kauno miesto gatvių priežiūros, taisymo ir rekonstrukcijos dar	170 901 076,20
2	447578	2019	Kauno miesto susisiekimo komunikacijų remonto ir rekonstru	163 800 000,00
3	166045	2015	Kauno miesto gatvių priežiūros, taisymo ir rekonstrukcijos dar	74 631 431,37
4	585576	2022	Elektros energijos pirkimas	59 847 562,30
5	171873	2016	Kauno miesto gatvių asfaltbetonio dangos remonto karštojo r	52 648 128,60
6	359093	2018	S.Dariaus ir S.Girėno sporto centro centrinio stadiono tribūnų	46 000 000,00
7	367360	2018	Automobilinių degalų talpyklose pirkimas	36 165 792,00
8	484491	2020	Daugiafunkcio S. Dariaus ir S. Girėno sveikatinimo, kultūros ir	33 594 750,00
9	480334	2020	Kauno miesto pramogų ir sporto rūmų Žalgirio arenos, Karali	27 089 999,99
10	477904	2020	Kultūros paskirties pastato – mokslo ir inovacijų sklaidos cent	25 499 813,04
11	180068	2017	Kauno miesto gatvių su žvyro danga, asfaltuotų gatvių kelkraš	23 201 156,25
12	566742	2021	Sporto paskirties pastato - lengvosios atletikos maniežo su au	19 797 028,69
13	347755	2017	Kauno miesto dviračių takų ir šaligatvių remonto darbų pirkim	19 470 000,00
14	348010	2018	Laisvės alėjos tarp A. Mickevičiaus g. ir Vilniaus g. (I, II, III, IV e	18 150 000,00
15	581353	2022	Gamybos, pramonės paskirties pastato – dirbtuvių 61G1p, Eur	15 282 939,08
16	551311	2021	Ateities plento tęsinio nuo Palemono g. iki T. Masiulio g., Kau	14 631 969,87
17	443496	2019	Sporto paskirties pastato statybos, paviršinių nuotekų kolekto	14 321 003,71
18	404922	2018	Elektros energijos pirkimas	14 310 113,40
19	165597	2015	Elektros energijos pirkimas	9 571 858,00
20	372916	2018	Automobilinių degalų degalinėse pirkimas	9 331 104,80

VPT duomenys- Viešųjų pirkimų tarnybos 2015-2022 m. atlikti Kauno miesto savivaldybės administracijos vykdytų viešųjų pirkimų/sutarčių atitikties Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ir su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų nuostatomis vertinimai:

	Pirkimo pavadinimas	Pirkimo Nr.	Išvados data ir numeris	Ar nustatyti pažeidimai	Pastabos
1.	Leidimų važiuoti Kauno miesto gatvėmis didžiagabarėmis ir (ar) sunkiasvorėmis transporto	524591	2021-08-11 4S-838	Nenustatyta	Pirkimo vertinimas
2.	Kauno miesto susisiekimo komunikacijų remonto ir rekonstrukcijos darbų pirkimas. Pirkimo	447578	2021-06-11 4S-611	Tarnyba nustatė, kad Preliminariosios sutarties pakeitimai paviešinti pavėluotai, dalis Preliminariosios sutarties pagrindų sudarytu pagrindinių	Sutarties vertinimas
3.	Kauno miesto savivaldybės susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų objektų, ypatingos ir		2020-07-13 4S-628	Taip. Sutartis turi būti pripažinta niekine ir nutraukta.	Teisėsaugos institucijų pavedimu atliekamas
4.	Projekto „Kauno miesto ir rajono savivaldybės jungiančių turizmo trasų ir turizmo maršrutų	465071	2020-05-18 Nr. 4S-448	Perkančioji organizacija, priėmusi sprendimą tiekėjo UAB „Prismalitus“ pateiktus dokumentus pripažinti pagrindžiančiais tiekėjo kvalifikacijos atitikti	Pirkimo vertinimas
5.	Vaikų žaidimo aikštelių įrenginių, suoliukų, šukšliadėžių, dviračių stovų ir dangos pirkimas	167422	2016-06-16 Nr. 4S-2035	Tarnyba nustatė, kad: 1. Perkančioji organizacija vykdydama Sutartį nesivadovavo Sutarties 12.2 punkto („12.2 <...> parduodamos prekės atitiktų Sąraše nurodytą techninę specifikaciją <...>“) nuostatomis, tuo pažeidė Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto skaidrumo principą; 2. Perkančioji organizacija nesivadovavo Sutarties 9 punkto nuostatomis „Tuo atveju, kai Pirkėjui reikalingų prekių kiekiai viršija Sąraše nurodytus maksimalius kiekius, bus vykdomas atskiras pirkimas Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka“, o viršijusi Sutartyje nustatytus maksimalius prekių kiekius ir šias prekes įsigijusi pagal Sutartį nevykdyma naujos viešojo pirkimo procedūros pažeidė Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatytą skaidrumo principą bei 2 dalyje įtvirtintą pirkimo tikslą; 3. Sutartyje nustatyto prekių pristatymo termino pratęsimui nebuvo objektyvių aplinkybių, o Sutarties šalys jį pratęsė daugiau nei 120 k. d., tokiu būdu, Perkančioji organizacija pažeidė Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą skaidrumo principą; 4. Perkančioji organizacija sumokėjusi Tiekėjui anksčiau nei buvo pristatytos (sumontuotos) prekės, pažeidė Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą skaidrumo principą; 5. dalis Perkančiosios organizacijos užsakymų nebuvo įforminti raštu (Perkančioji organizacija nepateikė dokumentų įrodančių, kad Šančių ir Šilainių seniūnijų užsakymai Tiekėjui buvo pateikti raštu). Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Perkančioji organizacija nesivadovavo Sutarties 11.1 punkto nuostatomis, tuo neužtikrino Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto skaidrumo principo laikymosi.	Sutarties vertinimas
6.	Informavimo ir viešinimo paslaugų pirkimas	158390	2015-03-31 Nr. 4S-1054	Perkančioji organizacija Pirkimo dokumentuose nustatydamą konkrečius viešinimo ir informacijos talpinimo šaltinius, t. y. tiesiogiai juos pasirinkusi ir	Pirkimo vertinimas

VPT duomenys- Viešųjų pirkimų tarnybos 2015-2022 m. prevencine tvarka peržiūrėti Kauno miesto savivaldybės administracijos vykdomi pirkimai:

Pirkimo pavadinimas	Pirkimo nr.	Metai	Vertė	VPT veiksmas	PO veiksmas
Maisto produktų (kiaušinių) pirkimas Kauno miesto savivaldybės švietimo ir ugdymo įstaigoms, kuriose mokiniai mokomi pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas	381513	2018	568.949,59 €	Pateikta rekomendacija	Nutraukė pirkimą
Susisiekimo komunikacijų statybos darbų techninės priežiūros paslaugų pirkimas	508073	2020	886.500,00 €	Pateikti klausimai/paprašytas pagrindimas	Nutraukė pirkimą
Automobilių pirkimas	561735	2021	77.000,00 €	Pateikti klausimai/paprašytas pagrindimas	Tarnybai neteikus rekomendacijos, pirkimas buvo vykdomas toliau
Gamybos, pramonės paskirties pastato – dirbtuvių 61G1p, Europos pr. 27, Kaune, rekonstravimo darbų pirkimas	581353	2022	12.630.549,57 €	Dokumentų peržiūra. Teikta nieko nebuvo	Tęsė pirkimą
Keleivių pervežimo užsienyje paslaugų pirkimas	588846	2022	168.892,56 €	Pateikta rekomendacija	Patikslino
Keleivių pervežimo Lietuvoje paslaugų pirkimas	588834	2022	1.019.778,36 €	Dokumentų peržiūra. Teikta nieko nebuvo	Tęsė pirkimą
Romainių g., Šilainių pl. ir Raudondvario pl., Kaune rekonstravimo rangos darbų, paviršinių nuotekų tinklų, Berlainių g., Kaune projektavimo ir statybos darbų pirkimas	591342	2022	3.964.614,34 €	Pateikta rekomendacija nutraukti procedūras	PO informavo kad nusitrauks pirkimą
Kauno miesto muziejaus, Rotušės a. 15, Kaune, fasado tvarkybos darbų ir fasado apšvietimo įrengimo darbų pirkimas	592540	2022	265.623,97 €	Įvertinus atsakymus/pagrindimus rekomendacija neteikta	
Kauno Aleksandro Puškino gimnazijos, Vytauto pr. 50, Kaune rekonstravimo darbų pirkimas	594020	2022	618.893,39 €	Po PD peržiūros rekomendacija neteikta	
Automobilių degalų talpyklomis pirkimas	594047	2022	30.091.239,67 €	Po PD peržiūros rekomendacija neteikta	

9.1.1.2. Atsakydama į Komisijos prašymą pateikti :

- informaciją apie 2015–2022 metų savivaldybės Viešojo pirkimo komisijų narius (vardas, pavardė, pareigos, koku laikotarpiu buvo komisijos nariu);
- sprendimų kopijas dėl savivaldybės Viešojo pirkimo komisijų 2015-2022 metais sudarymo ir jų keitimo;
- informaciją, ar dėl savivaldybės 2015–2022 metais vykdytų viešųjų pirkimų buvo gauta pranešimų dėl pirkimų/pirkimų sutarties vykdymo pažeidimų, ar buvo sustabdytų ar nutrauktų pirkimų;

- *savivaldybės kontrolieriaus 2015–2021 metų ataskaitas, savivaldybės Vidaus audito tarnybos 2015–2021 metų ataskaitas*

Kauno miesto savivaldybės administracija raštu nurodė, kad „

9.1.1.3. Centrinės projektų valdymo agentūros atstovas 2022-04-06 Komisijos laikinosios tyrimo grupės posėdyje pagal kompetenciją pateikė informaciją dėl Kauno miesto savivaldybės įgyvendintų projektų

9.1.1.4. Centrinė projektų valdymo agentūra, atsakydama į Komisijos paklausimą dėl pažeidimų savivaldybių viešuosiuose pirkimuose, finansuojamuose iš ES struktūrinių investicijų programos, 2022-04-19 raštu pateikė informaciją:

Pareiškėjas / Vykdytojas	Projektų skaičius	Pirkimų sutartys	Pažeidimai	Pažeidimo lygis (sutarčių santykis su pažeidimais)
Vidurkis visų savivaldybių	7	87	2	
Iš viso sutarčių/bendras pažeidimų lygis	448	5204	117	2%
Rietavo savivaldybės administracija	4	25	4	16%
Skuodo rajono savivaldybės administracija	1	17	2	12%
Alytaus rajono savivaldybės administracija	3	35	4	11%
Druskininkų savivaldybės administracija	4	20	2	10%
Mažeikių rajono savivaldybės administracija	7	47	4	9%
Telšių rajono savivaldybės administracija	12	128	8	6%
Lazdijų rajono savivaldybės administracija	5	85	5	6%
Panevėžio rajono savivaldybės administracija	3	18	1	6%
Šakių rajono savivaldybės administracija	8	152	8	5%
Prienų rajono savivaldybės administracija	9	119	6	5%
Rokiškio rajono savivaldybės administracija	4	72	3	4%
Plungės rajono savivaldybės administracija	5	25	1	4%
Kėdainių rajono savivaldybės administracija	11	177	7	4%
Kupiškio rajono savivaldybės administracija	3	51	2	4%
Klaipėdos rajono savivaldybės administracija	9	115	4	3%
Kazlų Rūdos savivaldybės administracija	5	30	1	3%
Ukmergės rajono savivaldybės administracija	9	211	6	3%
Vilkaviškio rajono savivaldybės administracija	11	108	3	3%
Šilutės rajono savivaldybės administracija	15	224	6	3%
Raseinių rajono savivaldybės administracija	11	163	4	2%
Varėnos rajono savivaldybės administracija	7	88	2	2%
Akmenės rajono savivaldybės administracija	9	144	3	2%
Visagino savivaldybės administracija	7	49	1	2%
Pakruojo rajono savivaldybės administracija	6	50	1	2%
Panevėžio miesto savivaldybės administracija	16	104	2	2%
Radviliškio rajono savivaldybės administracija	6	113	2	2%
Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija	6	58	1	2%
Klaipėdos miesto savivaldybės administracija	15	125	2	2%
Vilniaus rajono savivaldybės administracija	18	129	2	2%
Šalčininkų rajono savivaldybės administracija	6	130	2	2%
Vilniaus miesto savivaldybės administracija	36	276	4	1%
Tauragės rajono savivaldybės administracija	7	142	2	1%
Kauno miesto savivaldybės administracija	21	288	4	1%
Širvintų rajono savivaldybės administracija	8	82	1	1%
Šiaulių rajono savivaldybės administracija	6	92	1	1%
Jonavos rajono savivaldybės administracija	5	93	1	1%
Švenčionių rajono savivaldybės administracija	9	100	1	1%
Kretingos rajono savivaldybės administracija	9	125	1	1%
Šiaulių miesto savivaldybės administracija	20	271	2	1%
Trakų rajono savivaldybės administracija	8	169	1	1%
Alytaus miesto savivaldybės administracija	4	32	0	0%
Anykščių rajono savivaldybės administracija	5	36	0	0%
Birštono savivaldybės administracija	3	10	0	0%
Biržų rajono savivaldybės administracija	9	99	0	0%

Elektrėnų savivaldybės administracija	4	15	0	0%
Ignalinos rajono savivaldybės administracija	2	24	0	0%
Joniškio rajono savivaldybės administracija	2	33	0	0%
Jurbarko rajono savivaldybės administracija	6	76	0	0%
Kalvarijos savivaldybės administracija	1	10	0	0%
Kauno rajono savivaldybės administracija	9	67	0	0%
Kelmės rajono savivaldybės administracija	2	23	0	0%
Marijampolės savivaldybės administracija	3	26	0	0%
Molėtų rajono savivaldybės administracija	6	66	0	0%
Neringos savivaldybės administracija	2	4	0	0%
Pagėgių savivaldybės administracija	2	12	0	0%
Palangos miesto savivaldybės administracija	2	5	0	0%
Pasvalio rajono savivaldybės administracija	2	21	0	0%
Šilalės rajono savivaldybės administracija	5	59	0	0%
Utenos rajono savivaldybės administracija	5	68	0	0%
Zarasų rajono savivaldybės administracija	10	68	0	0%

CPVA SIFP projekto vykdytojų, kurie yra savivaldybių administracijos, projektų pirkimo sutarčių keitimo mastas

Savivaldybių administracijos, įgyvendindamos CPVA SIFP administruojamus projektus, apie 90 proc. keičia sudarytas viešųjų pirkimų sutartis pagal VPĮ 89 str. sąlygas. Pagrindinės viešųjų pirkimų sutarčių keitimo priežastys/pagrindai:

1. VPĮ 89 str. 2 d.
2. VPĮ 89 str. 1 d. 1 p.
3. VPĮ 89 str. 1 d. 3 p.
4. VPĮ 89 str. 1 d. 5 p.

9.1.1.5. VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūra (toliau –LVPA), atsakydama į Komisijos paklausimą apie pastebėtus dažniausiai pasitaikančius viešųjų pirkimų pažeidimus infrastruktūros plėtros projektų įgyvendinimo srityje, taip pat stebimus kitokius galimus piktnaudžiavimus ar nesąžiningo elgesio modelius įgyvendinant agentūros administruojamus projektus, 2022-04-05 laišku Komisijai pateikė šią informaciją

9.1.1.6. Kauno miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba 2022 m. spalio 28 d. pateikė audito ataskaitą „Kauno miesto savivaldybės administracijos veiklos sudarant su UAB „Autokausta“ sutartis, kurias 2018 m. lapkričio 14 d. -2022 m. kovo 9 d. pasirašė Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorius, vertinimas“ Nr. AP-6“, kurioje pateikiami audito rezultatai.

„Tam, kad pamatytume Bendrovės (UAB „Autokausta“ – mūsų pastaba) padėtį kitų rangovų tos pačios sutarties dalyvių atžvilgiu, palyginome audituojamo laikotarpio sudarytų pagrindinių sutarčių pagal preliminarąsias sutartis (Nr. SR-1110, SR-792 ir SR-793) kiekio ir verčių pasiskirstymą tarp preliminarųjų sutarčių tiekėjų (rangovų).

6 lentelė. Pagrindinių sutarčių pasiskirstymas tarp tiekėjų

Rangovas	Administracijos atstovas, pasirašęs sutartį	Pagal 2016-09-15 preliminarąją sutartį Nr. SR-1110 sudarytų pagrindinių sutarčių:		Pagal 2019-11-04 preliminarąją sutartį Nr. SR-792 sudarytų pagrindinių sutarčių:		Pagal 2019-11-04 preliminarąją sutartį Nr. SR-793 sudarytų pagrindinių sutarčių:	
		Kiekis, vnt.	Vertė, Eur Su PVM	Kiekis, vnt.	Vertė, Eur Su PVM	Kiekis, vnt.	Vertė, Eur Su PVM
UAB „Autokausta“	Direktorius	9	2 538 156,76	14	6 556 495,73	6	1 749 736,68
	Pavadojantys / įgaliotiniai	0	0	0	0	1	319 533,45
	Iš viso	9	2 538 156,76	14	6 556 495,73	7	2 069 270,13
UAB „Kauno keliai“	Direktorius	8	855 465,39	14	14 146 582,26	12	3 455 419,35
	Pavadojantys / įgaliotiniai	2	171 512,90	0	0	1	75 935,11
	Iš viso	10	1 026 978,29	14	14 146 582,26	13	3 531 354,46
UAB „Kauno tiltai“	Direktorius	12	16 184 064,75	12	10 784 185,01	5	2 723 767,57
	Pavadojantys / įgaliotiniai	0	0	0	0	0	0
	Iš viso	12	16 184 064,75	12	10 784 185,01	5	2 723 767,57
Iš viso		31	19 749 199,80	40	31 487 263,00	25	8 324 392,16

Saltinis - Kauno miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos darbuotojų surinkta informacija

Manome, kad gali būti neobjektyvu lyginti Bendrovės ir kitų ūkio subjektų sudarytų sandorių duomenis pagal kitas viešųjų pirkimų (darbų ar statybos rangos) sutartis pirmiausiai dėl neapibrėžto potencialių tiekėjų rato, dėl veiklos planavimo, poreikių nustatymo ir biudžeto galimybių“.

9.2. įvertinti Kauno miesto savivaldybės viešuosius pirkimus infrastruktūros plėtros srityje reglamentuojančias tvarkas ir jas įgyvendinančių komisijų veiklą, kontrolės mechanizmus. Nustatyti ar nėra viešųjų pirkimų infrastruktūros plėtros srityje reglamentavimo trūkumų.

9.2.1. Laikinoji tyrimo grupė svarstė:

9.2.1.1. Atsakydama į Komisijos klausimą *ar Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė vykdė (planuoja vykdyti) auditus/patikrinimus, susijusius su Kauno miesto savivaldybės 2015–2022 metais vykdytais viešaisiais pirkimais*, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė 2022-06- raštu Nr. nurodė: Informuojame, kad Valstybės kontrolė atliko 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimui sukurtos valdymo ir kontrolės sistemos veikimo, sąskaitose pateiktos informacijos ir 2020 m. liepos 1 d.–2021 m. birželio 30 d. laikotarpiu deklaruotų išlaidų, kurias Europos Komisijos prašoma atlyginti, valstybinį atitikties (finansinį) auditą. Jo metu, be kita ko, vertinti keturi pirkimai, iš kurių trijuose: Gatvės „B“ teritorijoje tarp Lakūnų pl. ir Europos pr., Kaune (pagal pridedamą schemą), naujos statybos darbų pirkime, Gatvės „C“ teritorijoje tarp Lakūnų pl. ir Europos pr., Kaune (pagal pridedamą schemą), rekonstravimo darbų pirkime ir Gatvių „A“, „B“, „D“, „E“, „F“, „G“, „H“ teritorijoje tarp Lakūnų pl. ir Europos pr., Kaune, naujos statybos darbų pirkime (projektas „Buvusios Aviacijos gamyklos teritorijos konversija“, kodas 07.1.1-CPVA-R-904-21-0009) nenustatyta neatitikimų, o viename – Kauno Žaliakalnio lopšelio-darželio, Savanorių pr. 179c, Kaune, rekonstravimo darbų pirkime (projektas „Kauno Žaliakalnio lopšelio-darželio modernizavimas didinant paslaugų prieinamumą“, kodas 09.1.3-CPVA-R-705-21-0003) nustatyta neatitikimų ir dėl jų teiktas pastebėjimas (subrangovai pasitelkti nesilaikant rangos sutarties nuostatų, dalį rangos darbų vykdė tokios teisės neturintis subrangovas). Pažymėtina, kad nustatyti neatitikimai buvo ištaisyti audito metu be finansinių pasekmių projekto vykdytojui – Kauno miesto savivaldybės administracijai. Atitinkama informacija dėl šio pirkimo pateikta ir atlikto valstybinio audito ataskaitoje (aktualus jos išrašas pridedamas), kuri 2022 m. vasario 15 d. išsiųsta tvirtinti Europos Komisijai ir dar nėra vieša. Gavus Europos Komisijos patvirtinimą ir pavišius valstybinio audito ataskaitą, ją galėsite rasti institucijos interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Taip pat norėtume atkreipti dėmesį, kad šiuo metu Valstybės kontrolė atlieka valstybinį atitikties (finansinį) auditą, kuriame, be kita ko, vertina 2021 m. liepos 1 d.–2022 m. birželio 30 d. laikotarpiu Europos Komisijai deklaruotas išlaidas. Į audito apimtį pateko ir išlaidos, susijusios su dviem Kauno miesto savivaldybės administracijos vykdytais pirkimais: sporto halės pastato ir garažo Perkūno al. 5, Kaune, kapitalinio remonto, pritaikant daugiafunkciniam centrui ir keičiant garažo paskirtį į sporto, darbų pirkimu ir projekto „Kauno sporto halės išvystymas į daugiafunkcij centrą visuomenės poreikiams“ techninės priežiūros paslaugų pirkimu (projekto kodas 07.1.1--904-21-0012). Pirkimų vertinimas ir visos audito procedūros dar nėra baigtos, todėl išvadų dėl išlaidų tinkamumo finansuoti (pirkimų procedūrų teisėtumo) negalime pateikti. Auditą turime baigti ir jo rezultatus Europos Komisijai pateikti iki 2023 m. vasario 15 d.“.

9.2.1.2. Atsakydama į Komisijos klausimą *apie Kauno miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos veiklos efektyvumą*, Kauno miesto savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos atstovė 2022-05-24 el. laišku nurodė: „Kauno miesto savivaldybės taryba (toliau – Taryba) 2022 m. kovo 22 d. sprendimu Nr. T-125 pavedė atlikti Kauno miesto savivaldybės administracijos veiklos sudarant su UAB „Autokausta“ sutartis, kurias 2018 m. lapkričio 14 d.–2022 m. kovo 9 d. pasirašė Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorius Vilius Šiliauskas, auditą. Vadovaudamiesi Tarybos sprendimu, sudarėme audito grupę, kuriai Savivaldybės kontrolieriaus 2022 m. balandžio 1 d. pavedimu Nr. P-01-3 pavesta atlikti auditą. Audito tikslas – įvertinti Savivaldybės administracijos veiklą sudarant su UAB „Autokausta“ sutartis, kurias 2018 m. lapkričio 14 d. – 2022 m. kovo 9 d. pasirašė administracijos direktorius Vilius Šiliauskas. Auditas pradėtas 2022 m. balandžio 1 d.,

numatoma pabaiga 2022 m. spalio 31 d. Pagrindiniai audito klausimai apims Savivaldybės administracijos veiklos analizę sudarant Tarybos sprendime nurodytas sutartis. Audito grupė renka pakankamus ir tinkamus audito įrodymus, kuriais remdamasi galėtų atsakyti į audito klausimus ir pagrįsti audito ataskaitoje pateiktus pastebėjimus, išvadas ir rekomendacijas. Auditą pradėjome Savivaldybės administracijos vidaus kontrolės vertinimu. Jis, be kita ko, apima audituojamo subjekto sukurtos vidaus kontrolės sistemos viešųjų pirkimų srityje ir Tarybos sprendime nurodytu laikotarpiu sudarytų sutarčių vykdymo (sutarčių pakeitimų) kontrolės vertinimą. Audito metu rinksime ir analizuosime informaciją apie Savivaldybės administracijos sutarčių ir susitarimų sudarymo procedūrose įdiegtas ir taikomas vidaus kontrolės priemones, vertinsime jų pakankumą, dalyvių atsakomybių ribas ir gautą rezultatą. Atkreipiame dėmesį, kad audito procese audito planas gali būti keičiamas, priklausomai nuo surinktų duomenų pobūdžio. Darbo dokumentai jungia auditoriaus darbą, atliekamą viso audito proceso metu renkant ir vertinant informaciją ir duomenis, ir audito ataskaitą, todėl su auditorių darbo dokumentais galima susipažinti tik po audito ataskaitos patvirtinimo. Su patvirtinta audito ataskaita bus galima susipažinti, pasibaigus auditui“.

9.2.1.3. Atsakydamas į Laikinosios tyrimo grupės narių klausimus apie Kauno miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos atlikto 2022 m. spalio 28 d. audito „Kauno miesto savivaldybės administracijos veiklos sudarant su UAB „Autokausta“ sutartis, kurias 2018 m. lapkričio 14 d. -2022 m. kovo 9 d. pasirašė Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorius, vertinimas“ Nr. AP-6“ rezultatus į klausimą: „*Pagrindinis jūsų rezultatas, tai yra nustatyta tai, kad visgi Autokausta nebuvo pats didžiausias konkursų laimėtojas Kauno mieste?*“, Kauno miesto savivaldybės atstovas nurodė: „*Taip. <...>*“

9.2.1.4. Atsakydamas į Laikinosios tyrimo grupės narių klausimus dėl Kauno miesto savivaldybės vykdytų infrastruktūros darbų, galimai keliančių abejonių dėl jų reikalingumo, dėl jų finansavimo šaltinių, ir šių darbų viešųjų pirkimų, liudytojas nurodė, kad, jo nuomone, kai kurių objektų rangovas buvo žinomas iš anksto, taip pat „*<...> Didieji projektai yra arba dėl asmeninės ambicijos, arba dėl asmeninės naudos*“. Liudytojo nuomone, kai kuriais atvejais objektyvus kai kurių objektų statybos reikalingumo bei naudos Kaunui ar Lietuvai pagrindimo ir argumentų nebuvo.

Atsakydamas į klausimą: „*O kaip tokiu atveju meras ar jo komanda pagrindžia tai pačiai centrinei valdžiai?* <...> *Vis tiek tu turi kažkaip pagrįsti, kodėl to reikia. Kaip tas pagrindimas vykdavo,* liudytojas nurodė: „*Tai yra lobizmas*“. Atsakydamas į klausimą: „*<...> Ką sakydavo kodėl reikia kokio nors objekto?*“, liudytojas nurodė: „*Miestui, kauniečiui, pagražinimui. Viskas. <...> argumentacijos normalios nėra, nes taip nusprendė meras <...>*“.

9.2.1.5. Kauno miesto savivaldybės tarybos Antikorupcijos komisija (toliau - Antikorupcijos komisija) 2020-07-30 raštu Nr. AK-3 Kauno miesto savivaldybės administracijai priminė, kad Kauno miesto savivaldybės 2015-2017 metų korupcijos prevencijos programos galiojimas pasibaigęs, o nauja programa nerengiama. Taip pat informavo, kad 2020 m. liepos 21 d. įvyko Antikorupcijos komisijos posėdis, kuriame buvo svarstomi Lietuvos vietos bendruomenių organizacijų sąjungos (toliau - LVBOS) pasiūlymai Kauno miesto savivaldybės korupcijos prevencijos 2020-2021 metų programai ir įgyvendinimo priemonių planui. Antikorupcijos komisija nusprendė, jog būtina atlikti Kauno miesto savivaldybės 2015-2017 metų korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo įvertinimą, identifikuoti bei išanalizuoti sritis, kuriose galima didžiausia korupcijos pasireiškimo galimybė, įtraukti visas suinteresuotas šalis ir parengus Korupcijos prevencijos programos projektą, teikti svarstyti Kauno miesto savivaldybės tarybai ir tam tikslui prašo inicijuoti darbo grupės sudarymą. Antikorupcijos komisija su savo raštu kartu pateikė ir LVBOS 2020-04-30 rašto Nr. 2020/08 (78) „Dėl pasiūlymų Kauno miesto savivaldybės korupcijos prevencijos 2020-2021 metų programai ir įgyvendinimo priemonių planui“ kopiją, prie kurios pridėdama priedai (LVBOS siūlomas KMS korupcijos prevencijos 2020-2021 metų programos ir priemonių plano projekto ruošinys).

Kauno miesto savivaldybės administracija, atsakydama į Antikorupcijos komisijos kreipimąsi, raštu informavo, jog „išnagrinėjus LVBOS siūlomos programos ir priemonių plano projekto ruošinį darytina išvada, kad siūloma programa ir priemonių planas yra grynai formalaus pobūdžio (programa tik dėl programos buvimo). Manytina, kad šie siūlymai ne tik jokių realių

pokyčių korupcijos didėjimui ar mažėjimui neduos, bet visos siūlomos įgyvendinti priemonės jau yra vykdomos arba gali būti vykdomos be atskiros korupcijos prevencijos programos ir priemonių plano rengimo. <...> manytina, kad netikslinga rengti atskirą KMS korupcijos prevencijos programą naujam laikotarpiui, o reikiamos korupcijos prevencijos priemonės jau daugiau kaip 2,6 metų yra įgyvendinamos neparengus atskiros korupcijos prevencijos programos ir jokių neigiamų pasekmių nenustatyta“.

9.2.1.6. Kauno miesto savivaldybės tarybos Antikorupcijos komisija 2022-06-14 raštu Nr. AK2-22 „Dėl Kauno miesto savivaldybės korupcijos prevencijos programos rengimo“ kreipėsi į Kauno miesto savivaldybės administraciją su prašymu inicijuoti naujos Kauno miesto savivaldybės korupcijos prevencijos programos kūrimą.

Kauno miesto savivaldybės administracija, atsakydama į Antikorupcijos komisijos kreipimąsi, 2022-07-15 raštu Nr. 133.198.E/R-196 „Dėl Kauno miesto savivaldybės korupcijos prevencijos veiksmų plano rengimo“ paaiškino, kad „<...> Atsižvelgiant į tai, kad ankstesnės pagrindinių teisės aktų, formuojančių korupcijai atsparią aplinką valstybėje, redakcijos pripažintos negaliojančiomis ir įsigaliojo naujos teisės aktų redakcijos su sisteminėmis korupcijai atsparios aplinkos kūrimo gairėmis, atsirado poreikis remiantis nauja įstatymine baze peržiūrėti savivaldybėje vykdomų korupcijos prevencijos priemonių vykdymą, peržiūrėti ir atnaujinti savivaldybės teisės aktus, kuriais apibrėžiamas korupcijai atsparios aplinkos kūrimas, įsisavinti su korupcijos prevencija susijusių teisės aktų naujoves, išplėsti vykdomų priemonių aprėptį ir atlikus analizę bei vertinimus parengti tolesnį 1-3 metų laikotarpio korupcijos prevencijos veiksmų planą.

Kauno miesto savivaldybės 2015-2017 metų korupcijos prevencijos programa buvo parengta vadovaujantis nebegaliojančios redakcijos įstatymu, Lietuvos Respublikos nacionaline kovos su korupcija 2015-2025 metų programa ir jos 2015-2019 metų priemonių ir veiksmų plano projektu <...> informuojame, kad Kauno miesto savivaldybės administracija deda pastangas kuriant korupcijai atsparią aplinką ir peržiūrėjus savivaldybėje vykdomų korupcijos prevencijos priemonių vykdymą remiantis pasikeitusiais teisės aktais, kuriais apibrėžiamas korupcijai atsparios aplinkos kūrimas, yra numačiusi parengti savivaldybės korupcijos prevencijos veiksmų planą. Į plano rengimo procesą bus įtraukiami ir Antikorupcijos komisijos nariai. <...>“.

9.2.1.7. Kauno miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba 2022 m. spalio 28 d. pateikė audito ataskaitą „Kauno miesto savivaldybės administracijos veiklos sudarant su UAB „Autokausta“ sutartis, kurias 2018 m. lapkričio 14 d. -2022 m. kovo 9 d. pasirašė Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorius, vertinimas“ Nr. AP-6“, kurioje pateikiami audito rezultatai:

Atsakant į audito metu keltą klausimą „ar Kauno miesto savivaldybės administracija, inicijuodama pirkimus, vertina jų poreiki, patikrina, ar jie yra įtraukti į ilgalaikius ir trumpalaikius planus vadovaujantis aiškiais pirmumo kriterijais, o atsiradus naujai informacijai juos koreguoja, bei aiškiai paskirsto užduotis padaliniais / darbuotojams ir vykdo jų kontrolę, konstatuota, kad:

- *„Tam tikrais atvejais metiniai veiklos planai neatsispindi aiškaus prekių / paslaugų / darbų poreikio.* Kauno miesto savivaldybės administracijos metiniai veiklos planai yra savivaldybės strateginio veiklos plano programų ar jų dalies (tikslų ar uždavinių, atskirų priemonių), už kurias atsakinga savivaldybės administracija, įgyvendinimą detalizuojantys dokumentai. Tačiau negalima teigti, kad šiuose planavimo dokumentuose visais atvejais atsispindi aiškus prekių / paslaugų / darbų poreikis. Sudarant pagrindines sutartis dėl Kauno miesto gatvių priežiūros, taisymo ir rekonstrukcijos darbų pirkimo metiniame veiklos plane konkrečios gatvės nenurodytos.
- *Trūksta logiško pagrįstumo ir nuoseklumo įvardijant priemonių vykdytojus.* Parengtuose trimečiuose Kauno miesto savivaldybės strateginiuose veiklos planuose (pagal poreikį vėliau perkeltant į kitus trimečius planus) ir Kauno miesto savivaldybės metiniuose veiklos planuose nuosekliai pagal programas nurodyta priemonių eilės numeriai ir pavadinimai, vykdytojai, metams suplanuotos lėšos ir veiklų rodikliai. Tačiau pasitaiko atvejų, kai Kauno miesto savivaldybės strateginiame veiklos plane nurodytas vienas savivaldybės administracijos skyrius kaip priemonės vykdytojas, o Kauno miesto

savivaldybės administracijos metiniame veiklos plane - visai kitas administracijos skyrius. Tokiu atveju, skyrius iniciavęs prekių / paslaugų / darbų pirkimą ir sudaręs sutartį su laimėtoju, nebedalyvauja sutarties vykdyme, nors teoriškai yra už tai atsakingas“.

Atsakant į audito metu keltą klausimą „ar iki pirkimų procedūrų pradžios Kauno miesto savivaldybės administracijos taikomos vidaus kontrolės priemonės užtikrina tinkamą perkamo objekto aprašymą, o Įstaiga vykdydama pirkimų procedūras vadovaujasi aiškiomis (visa apimančiomis) techninėmis sąlygomis“, konstatuota, kad:

- *„Pasiūlymus teikiančių asmenų įgaliojimų pateikimo praktika nevienoda. Įprastinėje įstaigos pirkimų organizavimo praktikoje pasiūlymą teikiančių asmenų įgaliojimai pateikiami kartu su pasiūlymu. Nustatyti 6 tokios praktikos nesilaikymo atvejai.*
- *Negalime patvirtinti, kad už sutarčių vykdymo kontrolę atsakingi asmenys kontroliuoja rangovo įsipareigojimų mokėti tam tikro dydžio darbo užmokesį vykdymą. Turimi rašytiniai įrodymai neleidžia įsitikinti abiejų šalių sutartinių įsipareigojimų, susijusių su rangovo sutartį įgyvendinantiems darbuotojams mokėtino darbo užmokesčio dydžiu, vykdymu“.*

Atsakant į audito metu keltą klausimą „ar Kauno miesto savivaldybės administracija sudarydama ir vykdydama sutartis, pasiekia suplanuotą rezultatą ir tinkamai administruoja sutartis“, konstatuota, kad:

- *Sutarčių pakeitimų pagrįstumo vertinimo procesas nereglamentuotas. Pačiuose susitarimuose neatsispindi vertinimo, ar konkretus sutarties pakeitimas yra neesminis ir galimas pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 89 straipsnį, veika; susitarimuose kaip faktinės aplinkybės pagrindžiantys dokumentai dažniausiai nurodomi rangovo siunčiami raštai, šalių atstovų pasirašyti darbų pakeitimo aktai, sąmatos ir kt. tiek, kiek tai susiję su konkrečiais keičiamų / įsigyjamų / atsisakomų darbų aprašymais ir kiekiais (apimtimi); o susitarimuose yra už sutarčių teisingumą ir teisėtumą pagal kompetenciją atsakingų asmenų vizos.*
- *Kontrolės priemonės ne visuomet užtikrina deramą sutarčių sudarymo procesą“. Nustatyti sutarčių ir laimėjusių tiekėjų pasiūlymų neviešinimo ir suteiktų įgaliojimų ribų peržengimo atvejai - sutarčių ir susitarimų vizavimo tvarkos nesilaikymo, datų nerašymo pasirašant sutartis ir susitarimus atvejai (Įstaigoje audituojamu laikotarpiu egzistavo nevienoda sutarčių ir susitarimų pasirašymo praktika - iš nagrinėtų 18 sutarčių 5 sutartys, o iš 34 susitarimų - 17 (t. y. pusė), pasirašyti nenurodant, kada tai padaryta. 3 iš 5 be datos pasirašytų sutarčių, 5 iš 17 be datos pasirašytų susitarimų atvejais būtent dėl datų parašo rekvizituose nebuvimo neįmanoma patvirtinti, kad susitarimai buvo pateikti registruoti laiku (t. y. per 1 darbo dieną po jų pasirašymo) ir kad jie įsigaliojo). Tai iliustruoja nepakankamą vidaus kontrolės priemonių veikimą ir kartu skatina sutarčių valdymo tvarkos pokyčius.*

„Kauno miesto savivaldybės administracijai pateiktos šios rekomendacijos:

1. *„Metiniame veiklos plane aiškiai detalizuoti priemonės į smulkesnes veiklas, nurodant laikotarpius, kada jos bus įgyvendinamos, finansavimo lėšas ir šaltinius.*
2. *Parengti tvarką, kurios nuostatos leistų sudaryti logišką ir aiškų prioritetinių gatvių sąrašą. Patvirtinus minėtą sąrašą Kauno miesto savivaldybės tarybai, viešinti jį savivaldybės administracijos puslapyje ir numatyti vidaus kontrolės priemones, kad būtų jo laikomasi.*
3. *Atsakingai numatyti priemonių / veiklų vykdytojus, kurių kompetencija leistų rezultatyviai kuruoti priemonę / veiklą.*
4. *Nustatyti vidaus kontrolės priemones, užtikrinančias pirkimų laimėtojų įsipareigojimų pagal sudarytas pirkimų sutartis vykdymo priežiūros dokumentavimą, realios (ne formalios) priežiūros vykdymą ir jos turinį įrodančių dokumentų saugojimą.*
5. *Paviešinti CVP IS 2019 m. rugsėjo 13 d. Nr. SR-651 sutartį ir laimėjusio tiekėjo pasiūlymą, taip pat laimėjusio tiekėjo pasiūlymus prie sutarčių 2019 m. balandžio 18 d. Nr. SR-292, 2019 m. gegužės 30 d. Nr. SR-397 ir 2019 m. rugsėjo 4 d. Nr. SR-620.*
6. *Nustatyti vidaus kontrolės priemones, užtikrinančias popierinių sutarčių pasirašymo datos fiksavimą.*
7. *Nustatyti vidaus kontrolės priemones, užtikrinančias siūlomų sutarčių pakeitimų vertinimo*

veiklos dokumentavimą ir tokio vertinimo įrodymų saugojimą, siekiant užtikrinti objektyvų ir visapusišką siūlomų pakeitimų vertinimą“.

9.2.1.8. STT atliktoje korupcijos rizikos analizės Kauno miesto savivaldybės infrastruktūros objektų viešųjų pirkimų procesuose 2022-11-28 išvadoje konstatuota, kad:

- *Savivaldybėje nėra reglamentuota į pirkimų planus įtraukiamų pirkimų vertės nustatymo procedūra ir dėl to nėra aišku kaip yra nustatomos ir (ar) kuo yra grindžiamos Savivaldybės pirkimų planuose nurodomos pirkimų vertės.* „<...> pirkimų planuotojams palikta galimybė viską spęsti savo nuožiūra ir nėra aišku kuo yra grindžiamos Savivaldybės pirkimų planuose nurodomos pirkimų vertės. <...> analizės metu, vertinant Savivaldybės atliktus mažos vertės infrastruktūros objektų techninio projekto parengimo, techninio projekto ekspertizės bei techninės priežiūros paslaugų pirkimus, pastebėta, jog nemažos dalies šių pirkimų planuota, rinkos tyrimais nepagrįsta ir viešai neskelbta vertė idealiai atitiko Savivaldybės sudarytos pirkimo sutarties pradinę vertę“. Tai sudaro palankias sąlygas kilti abejonėms tiek dėl planuojamos pirkimo vertės objektyvumo (*atitikties rinkos kainoms*), tiek ir galimo jos atskleidimo suinteresuotiems asmenims.
- *Savivaldybėje funkcionuojanti vidaus kontrolė neužtikrina tinkamo (nustatyto vidaus teisės aktuose) Savivaldybės pirkimų plano parengimo ir dėl to sudaro palankias sąlygas kilti abejonėms dėl pirkimų planų atsparumo korupcijai.* Taip pat nustatyta, kad Savivaldybės administracijos direktorius pirkimų planą (suvestinę) tvirtina ne savo įsakymu, o rezoliucija, kuri nors ir išreiškia vadovo sprendimą, yra laikytina užduotimi ar pavedimu, tampa apsunkintas tvirtinimo procedūros atsekamumas, sudarantis palankias sąlygas kilti abejonėms dėl Savivaldybės pirkimų plano atsparumo korupcijai.
- *Savivaldybėje egzistuojanti situacija, kuomet beveik pusė Savivaldybėje atliekamų pirkimų nėra įtraukiami į metinį Savivaldybės pirkimų planą neužtikrina viešųjų pirkimų planavimo skaidrumo bei didina šališkų sprendimų priėmimo ir piktnaudžiavimo galimybes.* Viešųjų pirkimų tarnyba, atlikusi Lietuvos Respublikos savivaldybių administracijų 2017 metais planuojamų atlikti viešųjų pirkimų suvestinių viešinimo analizę, Kauno miesto savivaldybės administraciją priskyrė prie savivaldybių, kurios į planuojamų atlikti viešųjų pirkimų suvestinę po kovo 15 d. įtraukė daugiausia pirkimų. 2019-2021 metų Finansų valdymo ir apskaitos (FVAS) Pirkimų valdymo modulio duomenis, t. y., įvertinus pirkimų planui pateiktų („Pateikta planui“) dokumentų datas, nustatyta, jog į iki kovo 15 d. Savivaldybės pirkimų planą (suvestinę) buvo suvesta mažiau kaip pusė (47,6 proc.) Savivaldybės metiniame pirkimų plane (suvestinėje) nurodytų pirkimų. 2022-01-01 — 2022-04-30 laikotarpiu inicijuotų (*suvestų FVAS Pirkimo modulyje*) infrastruktūros objektų ir su jų eksploatavimu susijusių pirkimų analizė, kurios metu nustatyta, kad Miesto tvarkymo skyrius analizuotu laikotarpiu inicijavo 27 pirkimus, iš kurių 16 (arba 59 proc.) „*Pirkimų planui*“ pateikė iki kovo 15 d. Vadinasi, 41 proc. Miesto tvarkymo skyriaus 2022-01-01 – 2022-04-30 laikotarpiu inicijuotų infrastruktūros objektų pirkimų į Savivaldybės pirkimų planą (suvestinę) buvo pateikti po kovo 15 dienos. Pažymėta, kad laiku ir tiksliai pavišinta informacija apie planuojamus atlikti pirkimus prisideda prie viešųjų pirkimų skaidrumo ir konkurencijos juose didinimo, nes sudaro sąlygas tiekėjams iš anksto ruošti būsimiems pirkimams ir pasiūlyti perkančiajai organizacijai tinkamai parengtus pasiūlymus. Savivaldybės patvirtintas teisinis reglamentavimas numato į Savivaldybės pirkimų planą neįtrauktų pirkimų iniciavimo procedūrą, tačiau nenustato šios procedūros vykdymo sąlygų ir (ar) aplinkybių bei nepakankamai detalizuoja pirkimų plano tikslinimo, keitimo procedūrų vykdymą. Savivaldybės Pirkimo iniciatorius – padalinio vadovas teikia Savivaldybės administracijos direktoriui raštą, kuris priima sprendimą dėl pirkimo organizavimo, rašte nurodydamas rezoliuciją. Šios rezoliucijos pagrindu faktiškai nėra tikslinamas ar keičiamas Savivaldybės administracijos pirkimų planas, o tik CVP IS patalpinama informacija apie pirkimą. Tokiu būdu Savivaldybė beveik tuo pačiu metu pavišina informaciją apie planuojamą pirkimą ir pradeda patį pirkimą. Dėl šios priežasties viešųjų pirkimų organizavimas įgauna chaotiškumo ir fragmentiškumo bruožų, o tai neužtikrina Savivaldybės

veiklos skaidrumo, sudaro prielaidos kilti abejonėms dėl galimai šališko pirkimų vykdymo bei apribojama galimybė rinkai iš anksto pasiruošti būsimiems pirkimams.

- *Savivaldybės viešųjų pirkimų teisinis reglamentavimas sudaro palankias sąlygas piktnaudžiavimui skiriant viešųjų pirkimų iniciatorius, nes nenustato kas ir kaip iš keleto ar keliolikos padalinio darbuotojų (pirkimo iniciatorių) parenka ir paskiria vieną darbuotoją (pirkimo iniciatorių), kuris priima sprendimą dėl konkretaus pirkimo poreikio nurodymo (inicijuoja pirkimą) bei neužtikina pirkimus vykdančios viešųjų pirkimų komisijos nario, kuris tuo pačiu metu yra ir pirkimo iniciatorius, nešališkumo, nes neįtvirtina nuostatų, atskiriančių viešųjų pirkimų inicijavimo ir vykdymo funkcijas.* Savivaldybės administracijos direktorius savo įsakymais atskiruose Savivaldybės padaliniuose pirkimų iniciatoriais, kaip taisyklė paskiria visus arba beveik visus padalinio darbuotojus. Iš esamo viešųjų pirkimų reglamentavimo nėra aišku kaip atskiri pirkimo iniciatoriai priskiriami konkretiems pirkimams, t. y., kas ir kaip iš keleto ar keliolikos padalinio darbuotojų (pirkimo iniciatorių) parenka ir paskiria vieną darbuotoją (pirkimo iniciatorių), kuris priima sprendimą dėl konkretaus pirkimo poreikio nurodymo (inicijuoja pirkimą). Taip pat dažni atvejai, kai pirkimo iniciatorius yra ir Viešųjų pirkimų komisijos narys, jo paties inicijuotame pirkime, tokia situacija yra neatspindi korupcijos rizikai.
- *Savivaldybės viešųjų pirkimų procese ir yra numatyta rinkos tyrimo procedūra, tačiau Savivaldybės infrastruktūros objektų, kuriems privalomas techninis projektas, pirkimuose ši procedūra neatliekama, o patikrinti ir įsitikinti, ar Savivaldybės infrastruktūros objektų, kuriems techninis projektas neprivalomas, pirkimuose rinkos tyrimo procedūra yra atliekama, nėra įmanoma dėl nenustatyto rinkos tyrimo procedūros vykdymo ir dokumentavimo.* Savivaldybės nustatytas reglamentavimas pirkimo iniciatoriui suteikia teisę pačiam pasirinkti „*kokius duomenis rinkti: ar pirminius, t. y. originalius duomenis, kurie renkami specialiai konkrečiam pirkimui, ar antrinius, t. y. tokius duomenis, kurie jau buvo surinkti anksčiau ir kuriuos galima visiškai ar iš dalies panaudoti*“, tačiau nenustato aiškaus rinkos tyrimo procedūros vykdymo, t. y., nenurodo kaip šią procedūrą atlikti, dokumentuoti, kokia forma pateikti jos rezultatus ir pan., ir tuo sudaro sąlygas atsirasti rizikai, jog atskiri pirkimų iniciatoriai rinkos tyrimo procedūrą skirtingai suvoks ir atliks, o dėl nenustatyto šios procedūros vykdymo dokumentavimo, nebus galima patikrinti tyrimo rezultatų objektyvumo (ar pirkimo iniciatoriaus pateikiami duomenys apie rinkos tyrimo rezultatus yra teisingi) bei įsitikinti, kad rinkos tyrimas tikrai buvo atliktas.
- *Savivaldybės viešųjų pirkimų reglamentavimas nustato nepakankamai detalių ir aiškų prieš pirkimą atliekamos pirkimo objekto planuojamos pirkimo vertės nustatymo procedūros vykdymą ir tokiu būdu neužtikrina tiek kiekvieno pirkimo iniciavimo rašte nurodomos planuojamos pirkimo vertės objektyvumo, tiek ir paties nustatymo skaidrumo.* Nėra aiškiai reglamentuota kaip pirkimo iniciatorius turi nustatyti ir (ar) pagrįsti bei dokumentuoti konkretaus pirkimo planuojamą pirkimo vertę. Todėl tampa neužtikrintas tiek kiekvieno pirkimo iniciavimo rašte nurodomo didžiausio pirkimui skiriamų lėšų dydžio objektyvumas, tiek ir pats planuojamos pirkimo kainos nustatymo skaidrumas ir teisingumas, nes nėra žinoma kokiais ekonominiais skaičiavimais (panašių ar analogiškų projektų, prekių, paslaugų pirkimo palyginimais ar taikant patvirtintų mokslo įstaigų normatyvais ar metodikomis, rekomendacijomis dėl statinių statybos skaičiuojamųjų kainų nustatymo ir pan.) jis yra nustatomas ir (ar) pagrindžiamas. Taip pat nėra dokumentuojama kaip buvo nustatyta ir (ar) kuo yra grindžiama mažos vertės ir ypatingos skubos pirkimų planuojama vertė, atsiranda sąlygos kilti abejonėms tiek dėl jos objektyvumo (atitikties rinkos kainoms), tiek ir paties nustatymo teisingumo.
- *Pirkimų iniciatoriams suteikta diskrecija priimti sprendimus dėl infrastruktūros objektų, kuriems privalomas techninis projektas, planuojamos pirkimo kainos nustatymo (pagrindimo) statybos skaičiuojama kaina, sudaro palankias sąlygas piktnaudžiavimui ir šališkiems susitarimams.* Savivaldybės administracijos direktorius tvirtindamas statinio techninį projektą, nurodo, kad tvirtina projektą su jame pateiktais bendraisiais statinio

rodikliais, nors pagal STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 53 punkto nuostatas be bendrųjų statinio rodiklių dar turi būti tvirtinami statinio rodikliai — statybos skaičiuojamoji kaina ir ekonominiai rodikliai. Tokiu būdu Savivaldybės planuojamą infrastruktūros objektų pirkimų vertę apibrėžianti statinio statybos skaičiuojamoji kaina tampa nepatvirtinta Savivaldybės tvarkomuoju dokumentu, o dėl nenustatytos infrastruktūros objektų planuojamos pirkimo vertės nustatymo (pagrindimo) statybos skaičiuojamąją kainą procedūros, praktikoje pirkimo iniciatoriams suteikiama per didelė diskrecija pasirinkti maksimalios perkamo objekto kainos nustatymo būdą. Taip pat nustatyti atvejai, kai Savivaldybėje infrastruktūros objekto pirkimas inicijuojamas pagal parengtą techninį projektą, tačiau šiam projektui dar nėra atlikta ekspertizė ir jis dar nėra patvirtintas Savivaldybės administracijos direktoriaus, o Savivaldybės administracijos direktoriui nepatvirtinus perkamo objekto techninio projekto nėra išreiškiamas jo pritarimas techniniame projekte nurodytiems sprendiniams ir dėl to tampa nepagrįstas perkamo objekto apibūdinimas ir iš jo kylantis pirkimo sąlygų nustatymas (*pirkimo užduotis*). Šios aplinkybės sudaro palankias sąlygas infrastruktūros objektų pirkimuose įtvirtinti neobjektyvius, suinteresuotiems asmenims galimai palankius sprendinius. Be to, pastebėta, jog nebuvo nustatyta atvejų, kai pirkimo iniciatoriaus iniciatyviniame rašte nurodytai (*siūlomai*) planuojamai pirkimo kainai būtų nepritaręs Savivaldybės administracijos direktorius (*priimdamas sprendimą organizuoti pirkimą*) ar Viešojo pirkimo komisija (*tvirtindama pirkimo dokumentus ir sąlygas*), tai didina pirkimo iniciatoriaus diskreciją ir sukuria palankias sąlygas šališkų sprendimų, kurie gali ir neužtikrinti infrastruktūros objektų pirkimo kainos atitikties pirkimo metu egzistuojančiai rinkos kainai, priėmimui.

- *Nustatytos aplinkybės – kai Savivaldybei, vykdant infrastruktūros objektų viešuosius pirkimus teikėjai pateikia pasiūlymus, kurių kainos ženkliai viršija Savivaldybės nustatytą pirkimo kainą ir dėl to pirkimas neįvyksta, o Savivaldybei paskelbus pirkimą iš naujo ir nustačius didesnę jo kainą, tie patys tiekėjai pateikia pasiūlymus, kurių kaina yra mažesnė nei prieš tai to paties objekto pirkime pateikto – indikuoja galimus tiekėjų tarpusavio susitarimus siekiant padidinti pradinę pirkimo kainą, tačiau Savivaldybė nesiima priemonių identifikuoti galimų draudžiamų susitarimų tarp viešųjų pirkimų dalyvių ir taip neužtikrina efektyvios konkurencijos.*
- *Savivaldybėje visi su sutarčių keitimais dėl keičiamų kiekių (apimčių) susiję sprendimai yra sukoncentruojami „vieno asmens rankose“. Papildomi susitarimai dėl keičiamų darbų kiekių (apimčių), kuriais atsisakoma atlikti dalį sutartyje numatytų darbų ir (ar) atlikti papildomus, sutartyje nenumatytus darbus ir (ar) atlikti sutartyje numatytų darbų kiekius viršijančius papildomus darbus, sudaro ženkliai sumas ir yra sudaromi didžioje dalyje Savivaldybės infrastruktūros objektų statybos / rekonstrukcijos / kapitalinio remonto darbų sutarčių. Tačiau Savivaldybėje egzistuojanti situacija, kai tas pats asmuo nekontroliuojamas priima visus su infrastruktūros objektų sutarčių keitimais dėl keičiamų kiekių (apimčių) susijusius sprendimus, didina neteisėtų susitarimų tikimybę. Konstatuota, kad papildomi susitarimai dėl keičiamų darbų kiekių (apimčių) yra sudaromi didžiojoje dalyje Savivaldybės infrastruktūros objektų statybos / rekonstrukcijos / kapitalinio remonto darbų pirkimo sutarčių. Atkreiptas dėmesys, kad pagal Savivaldybės infrastruktūros objektų statybos / rekonstrukcijos / kapitalinio remonto darbų pirkimo sutartyse įtvirtinamas nuostatas — „Rangovas patvirtina, kad yra gavęs visą būtiną informaciją, kurią Rangovas, panaudodamas visas savo žinias ir rūpestingumą, galėjo gauti iki sutarties pasirašymo ir kuri gali turėti įtakos Kainai, Darbams, įskaitant Techninių projektų dokumentus ir duomenis. Patvirtina, kad jis atliko visą dokumentų analizę, jam yra aiški Užsakovo užduotis, jis turėjo galimybę numatyti ir įvertinti visus Techninių projektų įgyvendinimui reikalingus Darbus, kurie turi būti atlikti. Rangovas patvirtina, kad neturi pastabų Techninių projektų sprendiniams ir kad šiuos sprendinius yra pajėgus realizuoti. Turi būti laikoma, kad Sutartyje nurodyta Pradinės Sutarties vertė – apima visus Rangovo įsipareigojimus pagal Sutartį ir visa, kas būtina Techniniuose projektuose numatytų Darbų įgyvendinimui ir tinkamam Darbų vykdymui bei jų užbaigimui, įskaitant*

būtinus Sutarčiai įvykdyti Darbus, kuriuos Rangovas turėjo ir galėjo numatyti ir įvertinti dar iki pasiūlymų patikimo termino pabaigos.“ tampa negalimas sutarčių keitimas dėl keičiamų darbų kiekių (apimčių). Nuostatos, sudarančios galimybę Savivaldybei pasirinkti kaip elgtis - ar keisti sutartį, ar reikalauti, kad rangovas ją vykdytų savo sąsaka ita, sudaro sąlygas nevienareikšmiškam jų taikymui ir šališkų sprendimų priėmimui.

9.3. išanalizuoti ir įvertinti Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijų narių nešališkumą, nusišalinimus, kompetenciją, informavimą bei jų atsakomybę reglamentuojančius teisės aktus, jų efektyvumą;

9.3.1. Laikinoji tyrimo grupė svarstė:

9.3.1.1. Atsakydama į Komisijos klausimą *apie 2015 – 2022 metais fiksuotus Kauno miesto savivaldybės administracijos darbuotojų Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo pažeidimus bei apie Kauno miesto savivaldybės administracijos darbuotojų pareikštus nusišalinimus, nepriimtus nusišalinimus* (išskiriant nusišalinimus viešųjų pirkimų srityje), Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (toliau VTEK) 2022-07-20 raštu Nr.:S-1268 „Dėl informacijos suteikimo“ nurodė: „Informuojame, kad 2018 metais VTEK yra pripažinusi, kad 26 (dvidešimt šeši) Kauno miesto savivaldybės mero visuomeniniai patarėjai pažeidė Įstatymo nuostatas, reglamentuojančias privačių interesų deklaravimą. Kitais, Jūsų nurodytais, metais VTEK nėra konstatavusi pažeidimų Kauno miesto savivaldybės administracijos darbuotojams.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad vadovaujantis Įstatymo 11 straipsnio 9 dalimi VTEK yra pateikiami tik duomenys apie sprendimą nepriimti pareikšto nusišalinimo. Informuojame, kad 2015–2022 metais Komisijai nebuvo pateikti duomenys apie Kauno miesto savivaldybės administracijos darbuotojų nusišalinimus, kurie buvo nepriimti. Informacija apie pareikštus nusišalinimus, kurie buvo priimti, disponuoja Kauno miesto savivaldybė“;

9.3.1.2. Atsakydama į Komisijos prašymą pateikti statistinius duomenis apie 2015-2022 m. fiksuotus Kauno miesto savivaldybės administracijos darbuotojų 2015-2022 m. pareikštus nusišalinimus, nepriimtus nusišalinimus, pagal galimybes, išskiriant nusišalinimus viešųjų pirkimų procedūrų srityje, Kauno miesto savivaldybės administracija 2022-08-25 raštu Nr.:(33.192.E) R-2289 „Dėl informacijos pateikimo“, nurodė: „pateikiame Kauno miesto savivaldybės administracijos darbuotojų 2015-2022 metais pareikštus nusišalinimus, susijusius su infrastruktūros plėtros sritimi.

Eil. Nr.	Nusišalinęs asmuo	Nusišalinusios asmens pareigos KMSA	Nusišalinusio asmens pranešimo data	Su nusišalinusiu darbuotoju susiję asmenys	Galimo interesų konflikto sritis
1.	Romaldas Rabačius	Administracijos direktoriaus pavaduotojas, VPK pirmininkas (nuo 2015-05-22 iki 2020-01-21)	2015-06-04	MB Virmalda	Dėl viešųjų pirkimų
2.	Nerijus Valatkevičius	Miesto planavimo ir architektūros skyriaus vedėjas	2017-05-16	R.Valatkevičienės, M.Valatkevičiaus įmonės UAB „V projektai“; UAB „Argenida“	Dėl vykdomų funkcijų, susijusių su teritorijų planavimu, projektavimu, statybos leidimų išdavimu

„

9.3.1.3. Atsakydamas į laikinosios tyrimo grupės narių klausimus apie savivaldybės įvykdytų viešųjų pirkimų ir sudarytų sutarčių vykdymo, sutarčių turinio ar nuostatų keitimo kontrolę, Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijos atstovas nurodė, kad „<...> Pakeisti sutartį iniciatoriui tada, kada jis užsimano, arba tada, kada susitaria su rangovu, nėra galimybės, nes sutartyje visada yra nurodomos sąlygos, kokioms esant galima daryti pakeitimus, galioja ir Civilinio

kodekso nuostatos. Taigi kokių nors chaotiškų pakeitimų ir susitarimų negali būti ir sutarties iniciatorius, tai yra padalinys, kuris inicijavo pirkimą, yra atsakingas už sutarties vykdymo kontrolę. Be jokios abejonės, turime vidaus audito padalinį, kuris tikrina, kaip vykdoma administracijos veikla, tai yra atskirų padalinių, atskirų veiklų vykdymo kontrolę atlieka. Jeigu tai yra pinigų panaudojimo klausimas, tai turime ir įstaigą – Vidaus audito ir kontrolės tarnybą. Tie tikrinimo procesai vyksta nuolat, tačiau ne visą laiką ir tuo pačiu metu visų padalinių. Yra pasirenkama sritis, kada yra kas tikrinama. Jie tvirtinasi planus ir tos sritys, kurios yra rizikingiausios, atsigula į planą. <...> Konkretaus padalinio neturime, tačiau visi pakeitimai, reikėtų nepamiršti, kad visi dokumentai yra skelbiami Viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje. Jeigu yra tam tikri sutarties pasikeitimai, jie yra akivaizdžiai matomi ir Viešųjų pirkimų tarnyba turi teisę patikrinti, kaip yra įvykęs pirkimas ir kaip jisai yra vykdomas. Tai yra kartkartėmis atliekama. Institucija neturėjo jokių nuobaudų ar ko nors dėl konkrečių pažeidimų, nustatytų institucijų. „<...> Kauno miesto savivaldybės administracija dėl atliekamo ikiteisminio tyrimo buvusio direktoriaus ikiteisminiame procese nėra gavusi nei dėl kažkokių, na, nei užklausų, nei įvardinta konkrečių viešųjų pirkimų, dėl kurių procedūrų galbūt yra svarstoma, ar tai gali būti pažeidimas, ir yra tiriami, sakykime, procedūriniai dalykai, kurie galbūt įtakojo vienus ar kitus veiksmus. Mes tokių duomenų neturime. Pažeidimai jokie nebuvo nustatyti, net ir įtarimų, kad tokie pažeidimai gali būti viešųjų pirkimų procedūrose, apie tai nesame nieko girdėję ir gavę. Skaitėme viešojo informavimo priemonėse, bet nelaikome, kad tai yra institucijų darbas, tai yra tiesiog žiniasklaidos darbas, o šiaip nesame tikrai jokių duomenų apie tai turintys“.

Atsakydamas į laikinosios tyrimo grupės narių klausimus dėl savivaldybės specialistų, rengiančių viešojo pirkimo dokumentus, ir tuo pačiu metu esančių Viešųjų pirkimų komisijos nariais, nusišalinimo („Ar šitie specialistai, tarkime, ruošiant dokumentus kažkokiam konkursui dalyvauja ruošiant dokumentus, pavyzdžiui, gatvių tvarkymas arba koks nors apželdinimas, kur tikriausiai Aplinkos skyrius kuruoja, ir tada jie kaip dalyvauja komisijos veikloje: ar jie nusišalina, nenusišalina, ar nėra tokios prievolės, ar jie gali ruošti dokumentus ir būti komisijoje?“, Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijos atstovas nurodė, kad „<...> Nematome viešųjų ir privačių interesų konflikto šioje vietoje ir jie tvirtinant to konkretaus skyriaus, kuriam vadovauja vienas iš komisijos narių, klausimą šitie nariai nuo klausimo svarstymo nenusišalina“.

Atsakydamas į laikinosios tyrimo grupės narių klausimus dėl Viešųjų pirkimų komisijos narių privačių interesų deklaravimo („<...> ar jūs, kaip komisijos pirmininkė, kartas nuo karto pasižiūrėte, ką darbuotojai deklaravo, ar kažkaip domitės tuo, ar tai tiesiog yra prievolė, kurią jie vykdo ir jūs į tai nekreipiate dėmesio?“, Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijos atstovas nurodė, kad „<...> Viešųjų ir privačių interesų deklaravimas yra kiekvieno valstybės tarnautojo prievolė, tai yra numatyta Valstybės tarnybos įstatyme ir Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme. Savivaldybės administracijoje dirba specialistas, atsakingas už Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų įgyvendinimo kontrolę ir jis turi prieigą prie sistemos, kurioje matoma, kaip tarnautojai yra deklaravę viešus ir privačius interesus ir vykdo ne nuolatinę, bet, sakykime, tokią protarpinę kontrolę... <...> yra už viešų ir privačių interesų derinimą atsakingas specialistas, dirbantis savivaldybės administracijoje, bet kiekvienas valstybės tarnautojas, kai svarstoma su jo ar jo asmeniu susiję klausimai, privalo informuoti komisiją ir tuomet komisija sprendžia, ar nušalinti, ar nenušalinti, komisijos sprendimą turi patvirtinti administracijos direktorius. Taip yra nurodyta Valstybės tarnybos įstatyme ir Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme, ir komisijos darbo reglamente“.

Atsakydamas į laikinosios tyrimo grupės narių klausimą „<...> ar jūs niekada nesate su administracijos direktoriumi ir šiaip tikriausiai su joku politiku neaptarinėjote nė vieno viešojo pirkimo, jo eigos, komisijos darbo tame pirkime?“, Kauno miesto savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijos atstovas nurodė, kad „Jokių duomenų, kas negali būti viešai atskleista asmenims, kurie nėra Viešųjų pirkimų komisijos nariai, nesu niekada aptarinėjusi. Galbūt vienintelis dalykas, kada yra paklausama, tai yra iš administracijos arba iš savivaldybės vadovybės, žinant, kad inicijuotas pirkimas, tai tiesiog klausama, kada bus nupirkta, kada tikėtina, kad gali būti sutartis pasirašyta. Kas yra kalbėta, tai yra kalbėta apie terminus ir informuodavau apie neįvykusius pirkimus. Sakykime, jeigu inicijavo direktorius ir pirkimas neįvyko, neatsirado rangovo arba neatsirado paslaugos

teikėjo, kurie susidomėjo, tai, kad žinotų apie procedūrų pabaigą, informuodavau direktorių, kad toks ir toks inicijuotas konkursas neįvyko. Jokių kitų detalių neapstatinėjame <...> Apie pačias procedūras niekada su meru nesu kalbėjusi, apie galimą konkretaus objekto rangos darbų nusipirkimo terminą, taip, esu kalbėjusi, nes būna, kad paklausia, kada tikėtina, kad kažkokį daiktą nupirksim. Tai apie šitą, taip, esu kalbėjusi. <...> Aš jau jums paminėjau ir pakartosiu dar kartą, kad tol, kol informacija nėra vieša, tol, kol negali žinoti niekas kitas, sakykime, apie pasiūlymus teikusius rangovus, tokia informacija pas mus yra neapstatinėjama ir netgi, jeigu, pavyzdžiui, klausdavo apie eigą, niekada neklausdavo, kas yra potencialūs rangovai, kurie galbūt gali būti laimėtojai. Aš tokios informacijos tikrai niekam nesu teikusi".

9.4. nustatyti ir įvardinti neteisėto veikimo mechanizmus, kurie galimai yra naudojami vykdančios korupcines veikas Kauno miesto savivaldybės infrastruktūros plėtros viešųjų pirkimų srityje;

9.4.1. Laikinoji tyrimo grupė svarstė:

9.4.1.1. Komisijos prašymu STT atliko teisės aktų (Komisijos urbanistiniams, architektūriniais ir investiciniams klausimams spręsti nuostatų, patvirtintų Kauno miesto savivaldybės tarybos 2019 m. lapkričio 19 d. sprendimu Nr. T-511 (redakcijos patvirtintos 2022 m. birželio 21 d. sprendimu Nr. T-318) (toliau – Nuostatai); Kauno miesto savivaldybės tarybos 2022 m. birželio 21 d. sprendimo Nr. T-318 „Dėl Kauno miesto savivaldybės tarybos 2019 m. lapkričio 19 d. sprendimo Nr. T-511 „Dėl Komisijos urbanistiniams, architektūriniais ir investiciniams klausimams spręsti sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo (taip pat 2021 m. lapkričio 19 d. sprendimo Nr. T-490 ir 2019 m. lapkričio 19 d. sprendimo Nr. T-511) (toliau – Sprendimai dėl komisijos sudėties), reglamentuojančių Kauno miesto savivaldybės Komisijos urbanistiniams, architektūriniais ir investiciniams klausimams spręsti (toliau – Komisija) veiklą, antikorupcinį vertinimą ir 2022-07-18 raštu Nr.:4-01-5909 „Antikorupcinio vertinimo išvada dėl Kauno miesto savivaldybės komisijos Urbanistiniams, architektūriniais ir investiciniams klausimams spręsti veiklos teisinio reglamentavimo“ ir pateikė išvadą:

„Atlikę antikorupcinį vertinimą teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Kritinės antikorupcinės pastabos ir pasiūlymai:

1.1. Nuostatų 7 punkte nustatyta, kad „Komisija sudaroma iš savivaldybės tarybos narių ir savivaldybės administracijos darbuotojų“. Išanalizavę Komisijos sudėties formavimą nustatėme korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti tiesiogines sąlygas korupcijai kilti:

1.1.1. Nuostatuose nėra reglamentuota, iš kiek narių sudaroma Komisija, taip pat nenustatytos proporcijos, po kiek narių turi būti skiriama iš Savivaldybės tarybos, kiek narių skiriama iš Savivaldybės administracijos darbuotojų. Nėra nustatyta, kas teikia kandidatus į komisiją, taip pat diskutuotina, kodėl nėra ribojimo į Komisiją įtraukti politiška ir pavaldumo santykiais susijusius narius, be to, nėra numatytas visuomenės, kultūros, verslo organizacijų ar pan. atstovų įtraukimas.

1.1.2. Kadangi Pagal Nuostatų 6 punktą Komisijos narius savo kadencijos laikotarpiui skiria Savivaldybės taryba, o Savivaldybės tarybos vadovas pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą yra savivaldybės meras, taip pat atsižvelgiant į tai, kad Nuostatuose nėra numatyta komisijos narių kandidatūras teikiantis subjektas, darytina prielaida, kad komisijos narių kandidatūras Savivaldybės tarybai teikia Savivaldybės meras, kuris taip pat yra Komisijos pirmininkas, kuris pagal Nuostatų 10 punktą taip pat tvirtina Komisijos posėdžio darbotvarkę, o Komisijos narių balsams pasiskirsčius po lygiai, turi lemiamą balsą. Toks teisinis reglamentavimas ir esanti praktika sudaro tiesiogines sąlygas korupcijai kilti.

1.1.3. Nuostatų 4 punkte reglamentuoti klausimai, dėl kurių Komisija teikia išvadas ir pasiūlymus, tačiau skiriant Komisijos narius nėra nustatyto reikalavimo, kad Komisijos nariai turėtų šio punkto papunkčiuose nurodytas sritis atitinkančias kompetencijas, kad galėtų teikti kompetentingas išvadas svarstomais klausimais.

1.1.4. Skiriant Komisijos narius nėra nustatyti Komisijos priimamų sprendimų skaidrumą, objektyvumą ir nešališkumą užtikrinantys reikalavimai dėl Komisijos narių giminystės, darbinio ar pavaldumo ryšių negalimumo, turimų interesų dėl valdomo verslo. Analizuojant Komisijos sudėtį,

patvirtintą Sprendimais dėl komisijos sudėties, nustatyta, kad Komisijoje yra narių, susijusių giminystės ryšiais, bei beveik visi Komisijos nariai susiję tiesioginiais pavaldumo santykiais, tokiu būdu neužtikrinamas Komisijos narių nepriklausomumo ir nešališkumo principas, taigi, yra didelė tikimybė, kad Komisijos priimami sprendimai gali būti neobjektyvūs ir šališki.

1.2. Išanalizavę Komisijos priimamų sprendimų proceso teisinį reglamentavimą, nustatėme, kad esamas teisinis reglamentavimas neužtikrina skaidraus, objektyvaus ir nešališko sprendimų priėmimo proceso, ir teikiame šias pastabas:

1.2.1. Nuostatų 2 punkte nustatyta, kad „*Komisija sudaryta nagrinėti klausimams, susijusiems su Kauno miesto teritorijos naudojimu, urbanistine ir architektūrine plėtra, investicijų galimybėmis ir pritraukimu, viešųjų erdvių akcentų sukūrimo ir įgyvendinimo projektų atranka ir lėšų projektams finansuoti skyrimu, teikti nurodytais klausimais išvadas, pasiūlymus ir rekomendacijas Kauno miesto savivaldybės tarybai, Savivaldybės merui, Savivaldybės administracijos direktoriui, Savivaldybės administracijos Miesto planavimo ir architektūros skyriaus vedėjui ir Savivaldybės administracijos Kultūros paveldo skyriui*“. Analizuojant Komisijos sudėtį, kuri tvirtinama Sprendimais dėl komisijos sudėties, bei šios išvados 1.1 punkte pateiktus antikorpuciniu požiūriu ydingus Komisijos sudėties formavimo būdus, darytina išvada, kad Komisija išvadas ir pasiūlymus teikia jos narių atstovaujamos įstaigoms (Kauno miesto savivaldybės tarybai, Savivaldybės merui, kuris yra paskirtas Komisijos pirmininku, Savivaldybės administracijos direktoriui ir kitoms institucijoms, kurių vadovai ir vadovų pavaduotojai yra Komisijos nariai), kas galimai neužtikrina Komisijos sprendimais tvirtinamų išvadų objektyvumo ir nešališkumo. Toks mechanizmas, kai Komisija teikia išvadas jos narių vadovaujamos institucijoms, yra ydingas antikorpuciniu požiūriu, kadangi tokiu būdu formaliai įteisinami institucijų, kurių vadovai ar darbuotojai yra Komisijos nariai, priimami sprendimai.

1.2.2. Nuostatų 5 punkte nustatyta, kad „*Komisijos sprendimai yra rekomendacinio pobūdžio ir pateikiami subjektams, kurių kompetencijai pagal teisės aktus priskirta priimti sprendimus svarstytais klausimais*.“ Nuostatuose nėra reglamentuota, kokiais kriterijais ar teisės aktais vadovaudamasi Komisija priima sprendimus Nuostatų 4 punkto papunkčiuose nurodytais klausimais, todėl neaišku, kokios procedūros turi būti atliekamos iki sprendimų priėmimo, kas rengia sprendimų projektus ir pan. Taip pat neaišku, kaip turi elgtis subjektai gavę Komisijos (kurios nariai yra šių subjektų vadovai) išvadas, kurios yra rekomendacinio pobūdžio, jeigu su jomis nesutinka. Manome, kad nustatytas Komisijos sprendimų priėmimo ir pateikimo subjektams įgyvendinti mechanizmas, nors ir reglamentuotas, kaip „*rekomendacinio pobūdžio*“, tačiau pagal Komisijos sudarymo bei sprendimo priėmimo proceso turinį bei atsižvelgiant į Komisijos sudėtį, yra privalomo pobūdžio, kadangi sprendimai priimami subjektų ar aukštesniųjų subjektų, kuriems yra adresuojami, vadovų.

Nuostatų 4 punkte nustatyta, kad Komisija teikia išvadas ir pasiūlymus apsvarsčiusi viešųjų erdvių akcentų sukūrimo ir įgyvendinimo projektų naudingumo vertinimo ataskaitą. Nuostatuose nenurodyta, kokių teisės aktu vadovaujantis rengiamas šis dokumentas, todėl analizuojant teisinį reglamentavimą, nustatyta, kad ataskaita rengiama vadovaujantis Viešųjų erdvių akcentų sukūrimo ir įgyvendinimo projektų paraiškų atrankos ir finansavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Kauno miesto savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 7 d. sprendimu Nr. T-15 (2021 m. lapkričio 23 d. sprendimu Nr. T-487 patvirtinta redakcija) (toliau – Aprašas). Šio Aprašo 24 punkte nustatyta, kad Savivaldybės administracijos direktorius, gavęs Komisijos (kurios nariu yra paskirtas) rekomendacijas, per 5 darbo dienas savo įsakymu patvirtina finansuojamų projektų sąrašą. Apraše kitokio sprendimo priėmimo dėl finansuojamų projektų galimybė nėra reglamentuota, kas ir patvirtina Komisijos priimamų sprendimų privalomumą, o ne rekomendacinį pobūdį.

Analizuojant pavišintų Komisijos priimtų sprendimų turinį, matyti, kad Komisijos sprendimai nėra rekomendacijos subjektams, o suformuoti, kaip privalomi sprendimai, kuriais patvirtinamas atitinkamo finansavimo skyrimas konkrečioms projektams nustatant sąlygas tokio finansavimo gavimui, tačiau nėra viešinami sprendimų priėmimo motyvai, kodėl konkrečioms projektams finansavimas skiriamas, o kitiems neskiriamas, kodėl vieniems sprendimams pritariama, o kitiems ne.

Toks teisinis reglamentavimas, kai jo turinys neatitinka formos, t. y. naudojama sąvoka „rekomendacija“, tačiau faktiškai priimami sprendimai yra privalomojo pobūdžio, o sprendimus priimančios Komisijos nariai patys vadovauja subjektams, kuriems šie sprendimai yra teikiami įgyvendinti, yra ydingas antikorupcinio požiūriu ir sprendimų priėmimo procesą daro neskaidriu, neobjektyviu ir galimai šališku.

2. *Kitos antikorupcinės pastabos ir pasiūlymai:*

Nuostatų 12 punkte reglamentuota nusišalinimo nuo sprendimų priėmimo procedūra, tačiau nurodyti nusišalinimo pagrindai, – *„turtiniai santykiai ar kitokios sąsajos su svarstomu klausimu“*, – yra neapibrėžti ir skirtingų asmenų gali būti vertinami nevienareikšmiškai, todėl laikytina, kad numatyta nusišalinimo nuo svarstomo klausimo procedūra yra formali, neužkertanti kelio galimiems Komisijos narių interesų konfliktams, todėl neužtikrina skaidraus, objektyvaus ir nešališko Komisijos sprendimų priėmimo proceso. Nuostatuose reglamentuota nusišalinimo procedūra neatitinka bendrų Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme nustatytų reikalavimų dėl interesų deklaravimo ir nusišalinimo nuo sprendimų priėmimo pagrindų, nėra numatyta privaloma nešališkumo deklaracija, detalai nenurodyti visi pagrindai, kuriems esant Komisijos narys privalo nusišalinti nuo sprendimų priėmimo.

Atsižvelgdami į antikorupcinio vertinimo metu nustatytus teisinio reglamentavimo trūkumus ir pateiktus argumentus Kauno miesto savivaldybei siūlome tobulinti teisinį reglamentavimą aiškiai ir detalai reglamentuojant Komisijos sudarymo, sprendimų priėmimo bei nusišalinimo nuo sprendimų priėmimo procedūras, Komisijos nariais paskiriant nepriklausomus giminystės ir pavaldumo ryšiais nesusijusius asmenis, galimai įtraukiant visuomenės atstovus, kad būtų užtikrintas skaidrus Komisijos sprendimų priėmimo procesas“.

Kauno miesto savivaldybės administracija 2022-09-26 pateikė STT 2022 m. liepos 18 d. antikorupcinio vertinimo išvados Nr. 4-01-5909 „dėl Kauno miesto savivaldybės komisijos urbanistiniams, architektūriniais ir investiciniams klausimams spręsti veiklos teisinio reglamentavimo“ įgyvendinimo pažymą, kurioje nurodyta kurios STT pastabos ir pasiūlymai įgyvendinti.

STT pateikė pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimo vertinimą ir nurodė, kad:

- nėra pateikti pasiūlymai, kuriais būtų užtikrinami objektyvūs ir nešališki Komisijos urbanistiniams, architektūriniais ir investiciniams klausimams spręsti sudarymo principai, eliminuojant galimybę savivaldybės merui turėti lemiamą įtaką formuojant Komisijos sudėtį bei Komisijai priimančioms sprendimus;
- savivaldybė neatsižvelgė į pastabą, kad skiriant komisijos narius nėra nustatyti komisijos priimamų sprendimų skaidrumą, objektyvumą ir nešališkumą užtikrinantys reikalavimai dėl komisijos narių giminystės, darbinių ar pavaldumo ryšių negalimumo, turimų interesų dėl valdomo verslo. Analizuojant komisijos sudėtį, patvirtintą sprendimais dėl komisijos sudėties, nustatyta, kad komisijoje yra narių, susijusių giminystės ryšiais, bei beveik visi komisijos nariai susiję tiesioginiais pavaldumo santykiais, tokiu būdu neužtikrinamas komisijos narių nepriklausomumo ir nešališkumo principas, taigi, yra didelė tikimybė, kad komisijos priimami sprendimai gali būti neobjektyvūs ir šališki. O nešališkumo deklaracijos pateikimas nesprendžia Komisijos priimamų sprendimų objektyvumo ir nešališkumo, jeigu juos priima pavaldumo santykiais susiję asmenys.
- Neatsižvelgta į pastabą dėl komisijos sudėties formavimo- STT siūlė keisti komisijos sudarymo principus į sudėtį įtraukiant atitinkamų sričių nepriklausomus ekspertus, suinteresuotos visuomenės atstovus bei užtikrinant komisijos priimamų sprendimų rekomendacinį pobūdį. Nes nekeičiant komisijos sudėties formavimo principų ir teisiniu reglamentavimu neužtikrinant komisijos priimamų sprendimų rekomendacinio pobūdžio, o komisijos nariams, kurie yra ir įstaigų vadovai nenusišalinant nuo sprendimų priėmimo, negali būti užtikrinamas objektyvus ir nešališkas komisijos sprendimų priėmimas.
- Dėl kitų STT pastabų ir pasiūlymų- komisijos sprendimų rekomendacinio pobūdžio;

komisijos narių nusišalinimo nuo sprendimų priėmimo pagrindų apibrėžimo-planuojama atsižvelgti tik iš dalies.

9.4.1.2. Kauno miesto savivaldybės Komisija urbanistiniams, architektūriniais ir investiciniams klausimams spręsti savivaldybės internetiniame puslapyje skelbia informaciją apie vykusius šios komisijos posėdžius. Viešai prieinamoje internetinėje nuorodoje yra skelbiama tik komisijos posėdžio data ir galimai dėl kai kurių objektų priimti sprendimai: pvz. informacija apie 2021-04-19 posėdį:

Islandijos pl.67	pritarti	☐
Kestučio g. 8	pritarti	☐
Kumelių g. 8,10,12 (komisijos išvados)	palikti nepakeista	☐
Masiulio g. 21B	nepritarti	☐
Vieškūnų g. 14	pritarti	☐
Radvilų dvaro g. 10	pritarti	☐

Pažymėtina, kad nėra viešinama nei komisijos posėdžių darbotvarkės, nei svarstyti klausimai, nėra posėdžių protokolų, todėl neaišku kokie klausimai buvo (ne) nagrinėti, kokiais argumentais vadovaujantis sprendimai (ne) priimti, kas sprendimus priėmė, kokie asmenys dalyvavo priimant sprendimus, kokie asmenys nusišalino ir pan. Viešai skelbiamose komisijos veiklos metų ataskaitose jokios konkrečios informacijos apie šios komisijos darbą/veiklą nėra, ataskaitoje pateikiami tik bendro pobūdžio duomenys. Pvz. 2021 m. veiklos ataskaitoje nurodoma, kad komisijos pirmininkas Visvaldas Matijošaitis, jo pavaduotojas Andrius Palionis, komisiją sudaro 10 narių. Per ataskaitinį laikotarpį įvyko 36 posėdžiai, kuriuose buvo svarstyta 463 klausimai, iš kurių 97 proc. sudarė klausimai dėl statybos besiribojančiuose žemės sklypuose tais atvejais, kai statyba numatoma arčiau žemės sklypo ribų, negu numatyta teisės aktuose. Taip pat buvo nagrinėti klausimai, susiję su kultūros paveldu ir miesto infrastruktūra.

9.4.1.3. Komisijai liudijęs asmuo atsakydamas į Komisijos laikinosios tyrimo grupės narių klausimus, susijusius su Kauno miesto savivaldybės Komisijos urbanistiniams, architektūriniais ir investiciniams klausimams spręsti, nurodė:

<...> Ir tokia labai galinga komisija, labai galinga komisija, kuri vadinasi Urbanistikos komisija, ir dar yra Urbanistikos, dabar dar pridėjo – ir paveldosaugos, yra formuojama iš... paties direktoriaus. Į šitą komisiją įeina direktorius, Palionis, vicemeras, Matijošaitis, Matijošaičio sūnus Šarūnas, Audijaitis, mero klasiokas. Daugiau negaliu pasakyti. Ir jie priima sprendimus. Jie priima sprendimus duoti leidimą, neduoti, ant sklypo ribos, ne ant sklypo, koks yra aukštingumas ir taip toliau, ir taip toliau. Lygiai taip pat, kai čia buvo dėl draustinių, kad savivaldybė turės kompetenciją keisti draustinių ribas. Irgi šita komisija bus formuojama direktoriaus – ir nė vieno specialisto. Liudytojas patikslino, kad minima komisija „<...> tai yra iš savų, lojalių žmonių. <...> kiekvienas žmogus yra pririštas <...> architektūros užsakymų kažkokiais projektais, ar darbo vieta, dar kažkuo, jis yra pririštas. Suprantate, jis turi lojalius žmones<...>“;

9.4.1.4. STT, atsakydama į Komisijos pasiūlymą sistemiškai įvertinti pasirinktų savivaldybių priimamų sprendimų korupcijos rizikų kontrolės mechanizmo efektyvumą, 2022-08-17 raštu Nr.:4-01-6690 „Dėl Seimo Antikorupcijos komisijos sprendimo“ nurodė, kad „<...> raštu kreipėsi į visas savivaldybių administracijas su prašymu iki š. m. rugsėjo 16 d. pateikti informaciją apie korupcijai atsparios aplinkos kūrimą, įgyvendinant naujos redakcijos KPI (Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas).

Kartu pažymime, kad, siekdami KPI 3 straipsnyje nustatytą korupcijos prevencijos tikslą ir uždavinių, kurti korupcijai atsparią aplinką bei sistemiškai ir koordinuotai šalinti korupcijos rizikos veiksnius, mažinti korupcijos riziką, viešojo sektoriaus subjektai užtikrina, kad būtų vykdomos KPI ir kitų korupcijai atsparios aplinkos kūrimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatos (Lietuvos

Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo, Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo ir kitų). Pažymėtina, kad vienos iš privalomų korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimą – korupcijos rizikos valdymo vertinimą, turi atlikti viešojo sektoriaus subjektuose įsteigtos vidaus audito tarnybos.

STT 2022-10-11 raštu Nr.:4-01-8134 „Dėl antikorupcinės aplinkos kūrimo savivaldybėse“ Komisijai pateikė apibendrintus gautų duomenų rezultatus dėl KPI įgyvendinimo savivaldybėse būklės bei pasiūlymus dėl korupcijos rizikų kontrolės mechanizmo tobulinimo:

- Didelė dalis savivaldybių administracijose paskirtų už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingų asmenų ar darbuotojų, kuriems priskirtos šios funkcijos, yra tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi savivaldybių administracijų vadovams – administracijos direktoriams, tačiau yra savivaldybių administracijų, kuriose darbuotojai, vykdančys papildomą korupcijai atsparios aplinkos kūrimo funkciją, yra tiesiogiai pavaldūs skyriaus (pvz., Teisės, Personalo, Finansų ir kt.), kuriame vykdo pagrindines funkcijas, vadovui. Dėl šios priežasties tokiose savivaldybių administracijose nėra užtikrinamas darbuotojų, vykdančių korupcijai atsparios aplinkos kūrimo funkcijas, veiklos ir organizacinis nepriklausomumas bei kai kuriais atvejais už korupcijos rizikos valdymą atsakingi savivaldybių administracijų vadovai gali nedisponuoti visa informacija apie korupcijos rizikos veiksmus įstaigoje.

- *Dėl korupcijos rizikos valdymo vertinimo atlikimo.* Nors nuo naujos redakcijos KPI įsigaliojimo nėra duomenų apie korupcijos rizikos valdymo vertimo atlikimą savivaldybių administracijose, tačiau savivaldybių administracijų pateiktais duomenimis ir pagal viešai skelbiamą informaciją, korupcijos rizikos valdymo vertinimą per paskutinius 3 metus atliko 35 proc. savivaldybių administracijų, tačiau apie jo atlikimą ir rezultatus ne visos skelbia interneto svetainėse.

- *Dėl antikorupcinio elgesio standartų diegimo.* 53 iš 60 savivaldybių administracijų patvirtino antikorupcinio elgesio kodeksą (toliau – kodeksas), tačiau ne visos savivaldybių administracijos juose aprašė pavyzdinius galimos korupcinio pobūdžio rizikos atvejus ir darbuotojų veiksmus su jais sudūrus. Vykdančios stebėseną pažymėtina, kad savivaldybių administracijų kodeksai ir juose aprašyti pavyzdiniai galimos korupcinio pobūdžio rizikos atvejai savo turiniu yra vienodi bei nepritaikyti konkrečioje savivaldybės administracijoje tam tikrose veiklos srityse pasitaikantiems korupcijos rizikos veiksniams (pavyzdžiui, vienoje savivaldybėje korupcinio pobūdžio rizikos atvejai gali pasitaikyti švietimo ar leidimų išdavimo srityje, o kitoje viešųjų pirkimų srityje ir pan.). Savivaldybių administracijų kodeksai yra skelbiami savivaldybių administracijų interneto svetainėse.

- *Dėl teisės aktų ir jų projektų antikorupcinių vertinimų atlikimo.* Pagal savivaldybių administracijų pateiktus duomenis, visos savivaldybių administracijos atlieka teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą ir skelbia (išskyrus kelis atvejus) antikorupcinio vertinimo pažymą Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų projektų informacinėje sistemoje (toliau – TAIS). Pažymėtina, kad vykdydami stebėseną savivaldybių administracijose veiklos teisės aktų ir jų projektų antikorupcinių vertinimų srityje, pastebėjome, kad kai kurios savivaldybių administracijos nurodė, kad atlieka teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą ir skelbia antikorupcinio vertinimo pažymą, tačiau nei TAIS, nei jų interneto svetainėse antikorupcinio vertinimo pažymų nebuvo rasta. Taip pat nustatyta, kad iš informacijos apie KPI įgyvendinimą nepateikusių savivaldybių administracijų 5 savivaldybių administracijos šios korupcijos prevencijos priemonės neatlieka ar apie jos įgyvendinimą neskelbia teisės aktų nustatyta tvarka.

- *Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo.* Nuo naujos redakcijos KPI įsigaliojimo savivaldybių administracijos, valdydamos korupcijos riziką, gali savo nuožiūra atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą konkrečioje savo veiklos srityje. Pažymėtina, kad pagal savivaldybių administracijų pateiktus duomenis ir jų interneto svetainėse skelbiamą informaciją, 70 proc. savivaldybių administracijų atlieka korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, tačiau iš jų tik 47 proc. savivaldybių administracijų korupcijos rizikos veiksmus nustatinėja kasmet. Savivaldybių administracijos taip pat nurodė ir kitas procedūras, kurių metu nustatomos korupcijos

rizikos ir jų veiksniai, pavyzdžiui, analizuojant atskirų padalinių ir tarnautojų veiklą reglamentuojančius teisės aktus, tiriant gyventojų skundus, atliekant apklausas, analizuojant oficialią informaciją žiniasklaidoje, atliekant kitas korupcijos prevencijos priemones (rengiant planavimo dokumentus, užtikrinant vidaus kontrolės elementų įgyvendinimą ir pan.). Savivaldybių administracijų duomenimis, yra ir tokių savivaldybių administracijų, kurios neatlieka korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir nenurodo kitų būdų, kuriais būtų nustatomi korupcijos rizikos veiksniai. Tačiau atlikus šių savivaldybių administracijų interneto skelbiamos informacijos apie korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių įgyvendinimą stebėseną, nustatėme, kad šios savivaldybių administracijos turi galiojančias korupcijos prevencijos programas, kuriose numatomos korupcijos rizikos mažinimo priemonės.

- *Dėl korupcijos prevencijos veiksmų plano.* Nors pagal KPI nuostatas korupcijos prevencijos veiksmų planų rengimas nėra privaloma korupcijos prevencijos priemonė, tačiau savivaldybių administracijų pateiktais duomenimis bei pagal viešai pateiktą informaciją, dauguma savivaldybių administracijų turi galiojančias korupcijos prevencijos programas/ veiksmų planus ir jose pateikia korupcijos rizikos veiksnių analizę, numato korupcijos rizikos mažinimo priemones, nurodo šių priemonių vykdytojus, įgyvendinimo terminus bei vertinimo kriterijus, taip pat skelbia jas viešai. Tačiau STT periodiškai vykdant pasirinktų savivaldybių administracijų programų ir planų vertinimą nustatyti besikartojantys tobulintini aspektai: šios programos yra daugiau šabloninės, mažai besiskiriančios viena nuo kitos, vyrauja tos pačios rengimo klaidos, nerengiami programų/planų pataisymai ar atnaujinimai, nenuosekliai ir paviršutiniškai atliekama aplinkos analizė, užsibrėžtų uždavinių ir priemonių veiksmingumo vertinimo kriterijai dažnai neturi apčiuopiamos, skaitinės ar procentinės išraiškos, kas apsunkina priemonių vykdymo stebėseną. Kai kurios savivaldybių administracijos parengė korupcijos prevencijos veiksmų planą pagal naujos redakcijos KPI nuostatas. 15 savivaldybių administracijų nurodė, kad neturi patvirtintos korupcijos prevencijos programos/ veiksmų plano, tačiau 6 iš jų, nors ir neturi korupcijos prevencijos planų, korupcijos rizikos mažinimo priemones įtraukė į kitus planavimo dokumentus.

- Savivaldybių administracijų pateiktos informacijos duomenimis bei pagal interneto svetainėse skelbiamą informaciją, įgyvendindamos Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatas, 75 proc. savivaldybių administracijų turi patvirtintą pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą, tačiau ne visos savivaldybių administracijos skelbia jį viešai. Taip pat nustatyta, kad 83 proc. savivaldybių administracijų atlieka darbuotojų viešųjų ir privačių interesų deklaravimo ir viešųjų ir privačių interesų derinimo praktikos kontrolę ir stebėseną, iš jų 63 proc. savivaldybių administracijų turi patvirtintą privačių interesų derinimo ir nusišalinimo tvarką. 75 proc. savivaldybių administracijų patvirtino gautų dovanų įvertinimo ir saugojimo tvarką ir nustatė dovanų politiką.

- Kita.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas nustato, kad vidaus auditą savivaldybės administracijoje, savivaldybės administravimo subjektuose ar kituose savivaldybės viešuosiuose juridiniuose asmenyse atlieka savivaldybės tarybos įsteigta centralizuota vidaus audito tarnyba, kuri yra savivaldybės administracijos struktūrinis padalinys. Ši tarnyba yra pavaldi ir atskaitinga savivaldybės administracijos direktoriui, kuris užtikrina jos veiklos ir organizacinį nepriklausomumą ir šios valdymo funkcijos negali perduoti kitiems viešojo juridinio asmens valstybės tarnautojams ar darbuotojams. KPI nustatyta viena iš korupcijos prevencijos priemonių – korupcijos rizikos valdymo vertinimas, kuris viešuosiuose juridiniuose asmenyse, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme (toliau – VKVAĮ), planuojamas ir atliekamas VKVAĮ įstatymo nustatyta tvarka. Kitaip tariant, vidaus auditoriai atlieka vidaus auditus savivaldybių administracijose vadovaudamiesi VKVAĮ ir KPI nuostatomis bei kitais teisės aktais, reglamentuojančiais vidaus auditą.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, į vidaus kontrolės nenutrūkstamo funkcionavimo principą – vidaus kontrolė turi būti įgyvendinama nuolat, bei siekdami, kad savivaldybių administracijose efektyviai veiktų korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių sistema, siūlome stiprinti savivaldybių centralizuotų vidaus audito tarnybų veiklą, kurių vidaus auditoriai nepriklausomai ir

objektyviai tirtų ir vertintų, kaip savivaldybių administracijos laikosi korupcijai atsparios aplinkos kūrimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, bei prisidėtų prie korupcijos rizikos valdymo ir vidaus kontrolės gerinimo, atlikdamos vidaus auditus ir jų rezultatų pagrindu formuluodamos rekomendacijas dėl korupcijos rizikų ir jų veiksmių mažinimo.

9.4.1.5. Atsakydamas į laikinosios tyrimo grupės narių klausimus apie sprendimų Kauno miesto klausimais priėmimą, jų pagrindimą ir tikslingumą, liudytojas nurodė, kad „<...> tam tikri sprendimai pradėjo kelti tam tikras, net tarp „Vieningo Kauno“ narių, diskusijas, ar tai yra iš tikro pagrįsti sprendimai, ar jie yra pamatuoti, ar jie nėra nukreipti į kokius nors privačius interesus <...>. Ir antra kadencija iš esmės buvo skiriama statyboms, <...> Bet tai būdavo rytinis posėdis ir spontaniški klausimai, tai yra statybos, ekstra kažkokie... bet iš esmės su statybomis, projektavimais susieti darbai. <...> diskusijos kaip tokios nebuvo, tai buvo daugiau panašu į UAB'ą, į verslo įmonę, statybinių, ir viskas.

„Palinksime galvomis. <...> Priimamas sprendimas, užsukamas ratas dirbti. Ateina po tam tikro laiko, sako: nedarysime to. Nedarysime. Truputį įsukta, koks nors projektas daromas. <...> Tai čia tokie yra sprendimai: darysime, nedarysime, darysime, nedarysime“. Liudytojas patvirtino, kad tokie pasitarimai ir juose priimami sprendimai nebuvo protokoluojami, o sprendimų pagrįstumas: „Argumentacija visą laiką yra miestui, miesto gerovei, miestiečiams <...> kitos argumentacijos nėra“

Atsakydamas į laikinosios tyrimo grupės narių klausimus apie pasitarimus pas merą, t. y. kaip pasitarimai vyksta, kas juose dalyvauja (ar juose dalyvauja tik meras ir jo komanda, vicemerais, patarėjai, ar ir administracijos darbuotojai, tarybos nariai, ar dalyvauja kiti asmenys „iš šalies“, kaip vyksta pasitarimo procesas, liudytojas nurodė:

„Rytiniuose pasitarimuose buvo priimtos tokios taisyklės, kad dalyvauja meras, vicemerais, direktorius, direktoriaus pavaduotojai, mero patarėjai <...>. Ir rytiniuose posėdžiuose dalyvaudavo mero draugė, dalyvaudavo svarstybose, <...>, labai dažnai. Kadangi klausimai yra susieti su statybomis, mero sūnus Šarūnas ir kartais, ypač kai būdavo klausimai, ypač su grąžinama žeme, būtent su Kauno vandenvietės vieta, dalyvaudavo <...> Vičiūnų teisininkė [Simona Morkūnaitė-Ruibavičienė] <...> visi, kurie dalyvaudavo, yra patvirtinti, palaiminti mero, duotas leidimas jiems dalyvauti tame posėdyje“.

Atsakydamas į laikinosios tyrimo grupės narių klausimus apie minėtuose pasitarimuose dalyvavusių ne savivaldybės darbuotojų, t. y. pašalinių asmenų vaidmenį, liudytojas nurodė, kad šie asmenys pasisakydavo jiems aktualiais klausimais, pvz. „<...> (Vičiūnų teisininkė- mūsų pastaba) dalyvavo labai aktyviai, kada buvo kalbama Vičiūnų vandenvietės klausimu. <...> (mero sūnus- mūsų pastaba) dalyvaudavo, stebėdavo. Kartais meras su juo pasikonsultuodavo“ <...> Pasiūlymų turėdavo mero draugė. <...> Atsakydamas į klausimą ar ji turėdavo pasiūlymų, susijusių su statybomis, liudytojas patvirtino, kad „<...> ji turėdavo, tarkim, ar statyti ten, ar nestatyti. <...> pasitarimai ir juose priimami sprendimai nebuvo protokoluojami, o sprendimų pagrįstumas: „Argumentacija visą laiką yra miestui, miesto gerovei, miestiečiams <...> kitos argumentacijos nėra“;

9.4.1.6. Liudytojas UAB „Statybų kodas“ Komisijos laikinosios tyrimo grupės 2022-04-27 posėdyje teikė informaciją apie Kauno miesto savivaldybės administracijos (toliau - Užsakovas) vykdytą rangos darbų viešąjį pirkimą ir UAB „Statybų kodas“, kaip rangovo, atliktus statybos darbus (irklavimo trasos įrengimą Lampėdžių karjere). Liudytojas nurodė, kad: „<...> paaiškėjus, kad darbų čia neįmanoma įgyvendinti, nes statybos leidimo nėra, akivaizdu, tą projektuotojai irgi žinojo, bet neatskleidė tos informacijos ir vengė teikti ten tuos dokumentus, tai tada prasidėjo, aišku, konfliktas ir tarp projektuotojo, ir tarp užsakovo, ir tarp rangovo. Mes prašėme tiek projektuotojo taisyti tas projektavimo klaidas, tiek užsakovo, bet jau buvo toks, suprantate, kaip sakau, labai formalus požiūris. Jie labai bijojo apskritai kur nors užsikonstatuoti šią situaciją. Kiek, pavyzdžiui, turėjome susitikimų, tai jie niekada nesutiko, kad būtų protokoluojami susitikimai, kad įrašomi, pavyzdžiui, susitikimai, tai, kas ką pasisakė. <...> Tie susitikimai vykdavo savivaldybėje, pačioje savivaldybėje“ Atsakydamas į klausimą ar savivaldybė nenorėjo, kad tokie susitikimai būtų protokoluojami, liudytojas nurodė: „Taip. Ir dalyvaudavo ten ir projektuotojas, tik kai iškilo konfliktinė situacija, tai

projektuotojas, akivaizdžiai pažeisdamas mūsų sudarytą darbo projekto rengimo sutartį, jis, kaip čia pasakyti, vykdė užsakovo nurodymus ir valių. Jeigu galima, aš pasakysiu taip: jie klastojo tolimesnius dokumentus užsakovo nurodymu. <...> dar vienas aspektas, kad mes patys rašėme skundą Kauno miesto savivaldybės Antikorupcijos skyriui Antikorupcijos komisijai- mūsų pastaba), nes mes jau įtarėme. Sakome: žiūrėkite, čia kažkas vyksta pas jus pačius, jūs pasitikrinkite, ir pateikėme dokumentus, kuriuos mes turime surinkę, tuos techninio projekto neatitikimus, kad mums nepateiktų to leidimo, kad nebendrauja, kad atsisako taisyti tas klaidas. Viską nurodėme, visas pavardes įvardinome ir mes gavome dviejų sakinių atsakymą – čia ne mūsų kompetencija šią situaciją tirti“.

9.5. Nustatyti galimai atsakingus asmenis dėl valstybei padarytos žalos vykdant galimai neteisėtą veiklą Kauno miesto savivaldybės infrastruktūros plėtros viešųjų pirkimų srityje ir kreiptis į prokuratūrą dėl šių asmenų atsakomybės nustatymo bei patraukimo baudžiamojon atsakomybėn ir padarytos žalos valstybei atlyginimo;

Atsižvelgdama į tai, kad teisėsaugos institucijos atlieka ikiteisminį tyrimą dėl galimos korupcijos Kauno miesto savivaldybei vykdant viešuosius pirkimus, Komisijos laikinoji tyrimo grupė, nepriėmė sprendimų dėl galimai atsakingų asmenų ir valstybei padarytos žalos vykdant galimai neteisėtą veiklą Kauno miesto savivaldybės infrastruktūros plėtros viešųjų pirkimų srityje.

9.6. Baigus tirti Kauno miesto savivaldybėje neteisėto veikimo mechanizmus infrastruktūros plėtros viešųjų pirkimų srityje, įvertinti ar galimai taikomos korupcinio veikimo schemos nėra paplitusios kitose savivaldybėse;

9.7. Teikti Seimui reikalingus teisės aktų tobulinimo projektus ir rekomendacijas kitoms institucijoms dėl reikalingų poįstatyminių teisės aktų priėmimo.

Komisijos laikinosios tyrimo grupės išvados, pastabos ir pasiūlymai dėl neteisėto veikimo mechanizmų infrastruktūros plėtros ir kitų viešųjų pirkimų srityje bei rekomendacijos dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo pateikiamos išvados reziumuojamoje dalyje.

IŠVADOS:

1. Kauno miesto savivaldybės viešųjų pirkimų proceso skaidrumas nėra užtikrinamas, nes yra sudarytos sąlygos ir galimybės atsakingiems darbuotojams piktnaudžiauti procedūromis, priimti nepagrįstus sprendimus. Egzistuoja realios galimybės ir situacijos, kai vienas asmuo (savivaldybės administracijos darbuotojas) gali inicijuoti viešąjį pirkimą, rengti pirkimo dokumentus, būti viešųjų pirkimų komisijos nariu (priimti ir (ar) daryti tiesioginę įtaką pirkimo sprendimui), priimti sprendimą dėl sutarties pakeitimo ir papildomų darbų, kontroliuoti rangos sutartyje ir pagal atskirus susitarimus numatytų darbų įgyvendinimą. Tokia praktika, kai vieno ar nedidelės grupės savivaldybės administracijos darbuotojų rankose sukoncentruojamos svarbių infrastruktūros darbų „nuo iki“ įgyvendinimas, kelia didelį nerimą ir sukuria reikšmingas korupcijos rizikas.

2. Daugeliu atveju nėra aišku, kaip Kauno miesto savivaldybė vykdydama didelius infrastruktūros projektų viešuosius pirkimus nustato galutinę darbų kainą, nes nėra atliekami rinkos tyrimai, o po rangos sutarties pasirašymo įgyvendinami papildomi susitarimai yra subjektyvūs. Pasitaiko atvejų, kai rangos darbų viešieji pirkimai vykdomi neturint nustatyta tvarka patvirtinto techninio projekto.

3. Daugelis Kauno miesto savivaldybės vykdomų infrastruktūros darbų jų vykdymo metu reikšmingai pabrangsta, o jų įgyvendinimo eigoje sudaromi vidutiniškai 3–5 susitarimai dėl keičiamų darbų arba jų apimties pakeitimo. Papildomi susitarimai ir sprendimų priėmimas dėl jų nėra aiškiai reglamentuotas savivaldybės vidaus dokumentais, todėl nėra aišku, kaip galutiniai sprendimai dėl tokių papildomų darbų priimami. Tai kelia klausimus dėl tokių susitarimų subjektyvumo, šališkumo ir galimo pirminio pirkimo reikšmingo iškraipymo, o tai gali lemti nevienodas konkurencines sąlygas viešųjų pirkimų konkurso dalyviams. Keičiant rangos sutarčių nuostatas stokojama duomenų apie sprendimus dėl sutarties keitimo priimančių asmenų interesų konfliktų valdymo. Visa tai leidžia manyti, kad galimi interesų konfliktai savivaldybės viešųjų pirkimų srityje nėra tinkamai kontroliuojami ir valdomi.

4. Susipažinus ir įvertinus gautus duomenis dėl Kauno miesto savivaldybės vykdytų viešųjų pirkimų priežiūros ir kontrolės, matyti, kad savivaldybės viešųjų pirkimų kontrolė nėra vykdoma laiku, o vykdomų viešųjų pirkimų tikslingumas, efektyvumas ir pirkimo proceso skaidrumas atsakingų institucijų vertinamas tik retkarčiais. Tą iliustruoja faktai, kad daugiau nei pusė savivaldybės vykdomų viešųjų pirkimų nėra įtraukiami į metinį viešųjų pirkimų planą, dažni atvejai, kai pirkimai vykdomi per itin trumpą laiką, o juose konkurencija itin maža, nors pirminę pirkimų paraišką peržiūri gana daug galimų tiekėjų. Taip pat savivaldybės institucijos niekaip nevertina ir neanalizuoja galimų susitarimų tarp pirkimų dalyvių, nors neretai pasitaiko situacijų, kai, kai kurie viešųjų pirkimų dalyviai pateikia arba išskirtinai mažą kainą (kuri vėliau laimėjus auga papildomų susitarimų būdu), arba nepagrįstai didelę, o tai reiškia automatinį dalyvio atmetimą, bet kartu leidžia pirkimų vykdytojui formaliai fiksuoti, kad konkurse buvo daugiau nei vienas dalyvis.

5. Komisijos laikinajai tyrimo grupei antikorupciniu požiūriu kelia abejonių Kauno miesto savivaldybės tarybos sudarytos Kauno miesto savivaldybės Urbanistinių, architektūrinių ir investicinių klausimų komisijos formavimo tvarka, sudėtis, funkcijos ir veikla. Šios komisijos sudarymo ir sudėties formavimo principai, esami komisijos narių giminystės, darbiniai ar pavaldumo ryšiai, turimi interesai dėl valdomo verslo neužtikrina komisijos priimamų sprendimų skaidrumo, objektyvumo ir nešališkumo reikalavimų. Ši komisija pagal formaliai numatytas funkcijas turėtų priimti tik rekomendacinio pobūdžio sprendimus savivaldybės administracijos darbuotojams, tačiau dėl jos sudėties (vadovauja meras, sudėtyje yra jo sūnus, artimi savivaldybės tarybos nariai ir tiesioginiu pavaldumu susiję asmenys) komisija yra aiškiai valdoma vieno asmens – mero. Nėra nustatyta atvejų, kad savivaldybės administracijos darbuotojai ar vadovai būtų suabejoję komisijos priimtais sprendimais, diskutavę dėl jų, teikę alternatyvius pasiūlymus ar komisijos rekomendacinių sprendimų nevykdytų. Komisijoje priimant sprendimus nėra fiksuojami jokie argumentai, nenurodoma, ar vyko diskusija dėl svarstomo klausimo, nėra paaiškinama, kodėl sprendimas buvo priimtas, informacija apie klausimo svarstymo eigą nėra viešinama. Taip pat šioje komisijoje nėra valdomi interesų konfliktai. Komisijos protokoluose nusišalinimo faktai buvo pradėti fiksuoti tik šią vasarą, kai Seimo Antikorupcijos komisijos laikinoji tyrimo grupė ir STT pradėjo domėtis šios komisijos darbu. Iki tol tokie faktai nebuvo fiksuoti, net ir priimant mero šeimai asmeniškai palankius sprendimus.

6. Pabrėžtina, kad Kauno miesto savivaldybė, atsisako atsižvelgti į STT pateiktas pastabas dėl korupcijos rizikų užkardymo Urbanistinių, architektūrinių ir investicinių klausimų komisijos veikloje. Tai leidžia manyti, jog nėra suinteresuotumo visapusišku sprendimų priėmimo skaidrumu ir objektyvumu, viešojo intereso prioritetu ir interesų konfliktų vengimu.

7. Liudytojų pateikta informacija leidžia manyti, kad visi sprendimai dėl svarbiausių infrastruktūros objektų statybos Kauno miesto savivaldybėje yra priimami vieno asmens – mero kabinete, nors meras pagal Vietos savivaldos įstatymo nuostatas negali turėti tiesioginės, ne per savivaldybės tarybą įgyvendinamos įtakos sprendimams dėl infrastruktūros plėtros ar juo labiau viešųjų pirkimų. Tačiau egzistuojantis neformalių ryšių ir neprotokuojamų posėdžių mero kabinete žanras, kuriame dalyvauja mero šeimos nariai, artimi savivaldybės tarybos nariai, šeimos verslo įmonių darbuotojai ir administracijos darbuotojai, kuriems yra įvardijama, koks sprendimas turi būti priimtas, sukelia daugybę korupcijos rizikos veiksnių. Taip yra pažeidžiamas subordinacijos principas, galimai apeinami įstatymai ir nėra aiškiai fiksuojama, kodėl ir dėl kokių priežasčių yra priimami sprendimai vykdyti vienokius ar kitokius infrastruktūros objektų rekonstrukcijos ar statybos darbus. Toks subjektyvus požiūris kelia riziką dėl sprendimų, kurie būtų palankūs konkrečioms verslo grupėms ar asmenims, priėmimo.

8. Kauno miesto savivaldybėje nėra užtikrinama pakankama vidaus kontrolė ir korupcijos prevencijos veikla. Įvertinus gautą informaciją ir kompetentingų institucijų atstovų pastabas, konstatuotina, jog nėra realios galimybės užtikrinti savivaldybės veiklą kontroliuojančių institucijų nepriklausomumo principą, kai jos yra tiesiogiai priklausomos nuo savivaldybės mero, tarybos ir savivaldybės administracijos, o vadovai neturi vidinės motyvacijos nešališkai atlikti įstatymais numatytą kontrolės funkciją. Savivaldybės kontrolieriaus veikla yra formali ir tiesiogiai įtakojama savivaldybės politinės valdžios. Tai rodo Kauno miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos

2022 m. spalio 28 d. pateikta audito ataskaita Nr. AP-6 „Kauno miesto savivaldybės administracijos veiklos sudarant su UAB „Autokausta“ sutartis, kurias 2018 m. lapkričio 14 d. – 2022 m. kovo 9 d. pasirašė Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorius, vertinimas“. Šio audito tikslų sąmoningas siaurumas ir nenoras pažvelgti į sisteminės problemas savivaldybės administracijoje, nematymas tų pačių problemų, į kurias dėmesį atliktoje korupcijos rizikos analizėje atkreipė STT, leidžia teigti, kad auditas atliktas tik formaliai. Tyrimo grupės posėdyje savivaldybės kontrolierė Žana Gasparavičienė pristatė audito ataskaitą ir kaip pagrindinį audito rezultatą pateikė faktą, kad UAB „Autokausta“ nebuvo didžiausias viešųjų pirkimų laimėtojas Kauno miesto savivaldybėje, t. y. pateikė akivaizdų faktą ir savo pranešime galimai šališkai siekė sudaryti įspūdį, kad stambios korupcijos byloje minima įmonė yra puikus viešųjų pirkimų dalyvis, o rimtesnių pažeidimų nėra nustatyta.

9. Kauno miesto savivaldybės Antikorupcijos komisija nėra veiksmi ir neatlieka jai įstatymu pavestų funkcijų bei nesinaudoja suteiktomis galiomis. Tai rodo faktai, kad ši komisija nėra net aptarusi STT atliktos korupcijos rizikos analizės dėl Urbanistinių, architektūrinių ir investicinių klausimų komisijos, nei STT atliktos korupcijos rizikos analizės Kauno miesto savivaldybės infrastruktūros objektų viešųjų pirkimų procesuose ar priėmusi kokių nors reikšmingesnių sprendimų, susijusių su galimomis korupcijos apraiškomis, kurių ne viena yra aprašyta viešojoje erdvėje, Kauno miesto savivaldybėje. Komisijos veiklą galimai riboja tai, kad joje dominuoja savivaldybės merui artimi asmenys, komisijos nariams ne iš valdančiosios daugumos nėra sudarytos pakankamos veikimo galimybės, o vadovybei stinga iniciatyvumo.

10. Kauno miesto savivaldybė iki šiol neturi korupcijos prevencijos programos, nors jau birželio mėnesį Kauno miesto savivaldybėje apsilankę Komisijos laikinosios tyrimo grupės nariai rekomendavo tokią programą įgyvendinti. Savivaldybės administracija ir taryba per pusę metų nepriėmė jokių sprendimų, susijusių su šios programos atsiradimu ir sparčiu įgyvendinimu. Atvirkščiai, yra neigiamas poreikis rengti ir įgyvendinti savivaldybės korupcijos prevencijos programą, formaliai žiūrima į korupcijos prevencijos strategiją, rizikų vertinimą ir priemones joms šalinti.

11. Kauno miesto savivaldybėje jos vadovų veiksmais ir (arba) neveikimu yra sudarytos palankios sąlygos korupcijai.

SIŪLYMAI IR REKOMENDACIJOS:

1. Rekomenduoti Kauno miesto savivaldybei per tris mėnesius visiškai įgyvendinti STT atliktų korupcijos rizikos vertinimų (Antikorupcinio vertinimo išvada dėl Kauno miesto savivaldybės komisijos Urbanistiniams, architektūriniams ir investiciniams klausimams spręsti veiklos teisinio reglamentavimo (2022 m. liepos 18 d., Korupcijos rizikos analizės Kauno miesto savivaldybės infrastruktūros objektų viešųjų pirkimų procesuose 2022 m. lapkričio 28 d. išvada) metu pateiktas pastabas.

2. Rekomenduoti Kauno miesto savivaldybei per tris mėnesius parengti ir patvirtinti korupcijos prevencijos programą. Parengtą programos projektą pateikti Seimo Antikorupcijos komisijai susipažinti ir ekspertinėms pastaboms pateikti.

3. Rekomenduoti Kauno miesto savivaldybei keisti veiklos vidaus tvarkos reglamentavimą:

3.1. Naujajame savivaldybės tarybos reglamente, kuris bus priimamas 2023 m., numatyti prievolę viešai transliuoti ir stenografuoti visų savivaldybės komisijų posėdžius. Taip pat siūlo ma stenografuoti visų darbo grupių posėdžius ir formalius bei neformalius pasitarimus.

3.2. Keisti patekimo į savivaldybės pastatą taisykles, nustatant pareigą aiškiai fiksuoti, kokie asmenys, kokių tikslų ir pas kokį savivaldybės darbuotoją lankėsi, tam, kad būtų mažinama rizika nedeklaruotam lobizmui ir korupcijos įtakoms, nes Komisijos laikinosios tyrimo grupės atliekamo tyrimo metu paaiškėjo, jog merui ir jo aplinkai artimi asmenys, verslo ryšiais su meru susiję asmenys Kauno miesto savivaldybėje lankosi neregistruojant jų apsilankymų bei nefiksuojant, pas ką ir kokių klausimų šie asmenys lankėsi.

3.3. Aiškiai ir nedviprasmiškai reglamentuoti viešųjų pirkimų procedūros vykdymo ir įgyvendinimo tvarką, tiksliai reglamentuojant, kaip inicijuojamas viešasis pirkimas; užtikrinant, kad viešųjų pirkimų komisijoje (-se) nebūtų asmenų, dirbančių tuose administracijos padaliniuose, kurių darbuotojai rengė viešojo pirkimo dokumentus; aiškiai reglamentuojant, kaip ir dėl kokių priežasčių gali būti keičiamos viešųjų pirkimų rangos sutartys, numatomi papildomi darbai, kas vertina ir tvirtina jų tikslingumą. Pastaruoju atveju turi būti viešai pateikiami labai aiškūs ir nedviprasmiški argumentai, kodėl reikia atlikti papildomus darbus ir (arba) kodėl jie nebuvo numatyti pirkimo sutartyje.

3.4. Keisti viešųjų ir privačių interesų deklaravimo ir jos kontrolės Kauno miesto savivaldybėje tvarką, aiškiai nurodant, kada ir kaip turi nusišalinti savivaldybės vadovai bei politikai, registruojant ir viešinant informaciją apie nusišalinimus ir nušalinimus. Kontroliuoti galimus interesų konfliktus ne tik formaliai, bet ir realiai.

4. Prašyti Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir STT pateikti siūlymus dėl priemonių, galinčių sustiprinti savivaldybių vidaus kontrolės mechanizmus, ypač siekiant kontrolės ir audito tarnybų nepriklausomumo. Taip pat prašyti pateikti pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pataisų, kuriomis būtų iš esmės keičiami savivaldybių antikorupcijos komisijų sudarymo principai ir veikimo modeliai, nes dabartinis reglamentavimas nesudaro galimybių realiam antikorupcijos komisijų veikimui.

5. Prašyti Vidaus reikalų ministerijos, STT, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos pateikti nuomonę bei pasiūlymus dėl savivaldybės kontrolės organų – savivaldybės kontrolieriaus, savivaldybės vidaus audito tarnybų – nepriklausomumo nuo savivaldybės vadovų užtikrinimo, iš esmės keičiant savivaldybės kontrolės organų atskaitomybės principus ir (ar) numatant tiesioginio pavaldumo perkėlimą kitoms kompetentingoms institucijoms.

6. Prašyti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Viešųjų pirkimų tarnybos, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos įvertinti Komisijos laikinosios tyrimo grupės atliktą tyrimą bei STT korupcijos rizikos analizės išvadas ir pasiūlyti tikslingus įstatymų pakeitimus, kuriais būtų galima įstatymo lygiu užkardyti viešųjų pirkimų tvarkos ir jos įgyvendinimo spragas, pastebėtas Kauno miesto savivaldybėje.

7. Siūlyti Seimo Antikorupcijos komisijai tęsti padėties Kauno miesto savivaldybėje parlamentinę kontrolę ir, gavus pirmiau nurodytų institucijų atsiliepimus ir pasiūlymus, prie kontrolės veiksmų grįžti Seimo pavasario sesijoje.

10. Laikinosios tyrimo grupės išvadai pritarta komisijos 2022 m. gruodžio 14 d. posėdyje. Balsavimo rezultatai: už – 8, prieš – 0, susilaikė – 2.

11. Komisijos narių atskirosi nuomonė: negauta.

Komisijos pirmininkas

Algirdas Stončaitis